

HE 170/2017 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia siten, että julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman nykyisiä tietojenluovutusmenettelyjä. Esitykseen sisältyy myös henkilötietojen suojaan liittyviä säännöksiä. Lisäksi metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että Suomen metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Euroopan unionin sääntely ja käytäntö.....	6
2.3 Nykytilan arviointi.....	12
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	14
3.1 Tavoitteet.....	14
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	15
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	16
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	17
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	17
4.2 Hallinnolliset vaikutukset.....	19
4.3 Ympäristövaikutukset.....	21
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	21
5 ASIAN VALMISTELU.....	22
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	25
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	25
2 VOIMAANTULO JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET.....	36
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	36
LAKIEHDOTUS.....	40
Laki Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.....	40
LIITE.....	44
RINNAKKAISTEKSTI.....	44
Laki Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.....	44

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Metsätieto ja sähköiset palvelut -hanke on osa pääministeri Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman ”Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä” -kärkihanketta. Hankkeen tavoitteena on tehostaa metsävaratiedon hyödyntämistä parantamalla tiedon laatua ja liikkuvuutta sekä kehittämällä sähköisiä palveluita.

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan henkilötietojen suojaa koskevat säännökset rajoittavat metsävaratietojen luovuttamista. Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaan sisältyy tavoite luoda avoimella datalla ja tietovarantojen paremmalla hyödyntämisellä edellytyksiä uusille liiketoimintaideoille. Tietovarantojen parempaan hyödyntämiseen liittyy myös Euroopan unionin komission Suomelle antama virallinen huomautus 2015/2125. Suomen hallitus vastaanotti 25 päivänä syyskuuta 2015 Euroopan komission Suomen tasavallalle Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 258 artiklan nojalla osoittaman virallisen huomautuksen, joka koski ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta annetun direktiivin 2003/4/EY täytäntöönpanoa. Komissio katsoi, ettei Suomi ollut täyttänyt kaikkia direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan. Suomi on marraskuussa 2015 luvannut komissiolle muuttaa Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia (419/2011) siten, että vastedes henkilötietojen suojaa koskevat säännökset eivät rajoittaisi julkisten ympäristötietojen luovuttamista. Käytännössä se tarkoittaa, ettei tällaisia tietopyyntöjä tarvitsisi perustella. Komissio on antanut Suomelle 25 heinäkuuta 2016 perustellun lausunnon samasta asiasta. Jollei Suomi muuta lainsäädäntöään metsätietojärjestelmän osalta direktiivin mukaiseksi, komissio voi nostaa Suomea vastaan kanteen unionin tuomioistuimessa. Esityksen tavoitteena on saattaa lainsäädäntö metsätietojärjestelmän osalta direktiivin mukaiseksi. Asiaa tarkastellaan jäljempänä tämän esityksen yleisperustelujen 2.2 luvussa.

Esityksen yhtenä tavoitteena on metsävaratietoaineistojen laadun parantaminen. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöllä voidaan tehostaa metsävaratiedon ajantasaistusta ja parantaa tiedon laatua. Lisäksi eri viranomaisten tietoaineistojen hyödyntämisellä voidaan tehostaa hallintoasioiden sähköistä käsittelyä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettu laki (jäljempänä *metsätietolaki*) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Laissa säännellään Suomen metsäkeskukselle (jäljempänä *metsäkeskus*) julkisena hallintotehtävänä kuuluvaa tietojärjestelmään liittyvää rekisterinpitoa. Laki koskee nimenomaan henkilötietojen käsittelyä.

Metsätietojärjestelmän henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan rinnakkain metsätietolakia, henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*). Metsätietolain mukaan metsätietojärjestelmään saa tallettaa myös sellaisia tietoja, jotka eivät ole henkilötietoja. Näihinkin tietoihin sovelletaan julkisuuslakia.

Metsätietojärjestelmän käyttötarkoitus ja tietosisältö

Metsätietolaissa säädetään metsätietojärjestelmästä ja sen käyttötarkoituksesta. Laissa yksilöidään ne julkiset hallintotehtävät, joiden hoitamiseen metsäkeskus saa tietojärjestelmää käyttäen.

Laissa määritellään metsätietojärjestelmän tietoryhmät. Tietojärjestelmään talletetaan metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamista koskevat tiedot. Tietojärjestelmän muut tietoryhmät ovat luonnollisiin henkilöihin liittyvät metsävaratiedot, kiinteistöjen omistajuutta ja hallintaa koskevat luonnollisiin henkilöihin liittyvät tiedot ja luonnollisiin henkilöihin liittyvät asiakastiedot. Metsätietojärjestelmään liittyvät keskeiset käsitteet ovat metsävaratiedot ja metsätiedot. Metsävaratiedoilla tarkoitetaan metsiä sekä niiden hoitoa ja käyttöä kuvaavia paikkaan sidottuja tietoja. Metsätieto on laajempi käsite. Metsätiedoilla tarkoitetaan metsäkeskuksessa käsiteltäviä hallintoasioita koskevia tietoja, metsävaratietoja sekä kiinteistöjä ja metsäkeskuksen asiakkaita koskevia tietoja.

Nykyisin metsävaratiedot kerätään kaukokartoitukseen perustuvalla laserkeilausmenetelmällä. Aikaisemmin tietoja on kerätty myös maastossa miestyönä. Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmä sisältää molemmilla tavoilla kerättyä metsävaratietoa. Metsävaratietoa on sekä hila- että kuviomuodossa. Hilamuodossa olevat metsävaratiedot esitetään 16 metriä kertaa 16 metriä olevalla ruudukolla. Hilamuotoinen metsävaratieto sisältää tietoa ainoastaan kasvupaikasta ja puustosta. Tieto perustuu tiedonkeruun ajankohtaan. Metsävaratiedot on perinteisesti esitetty kuviomuodossa. Kaukokartoituksen tuottamat hilamuotoiset metsävaratiedot jalostetaan edelleen kuviomuotoisiksi. Metsätietolain 2 §:n mukaan kuviolla tarkoitetaan aluetta, joka on pyritty rajaamaan kasvupaikan, puuston ja mahdollisen käsittelytarpeen suhteen mahdollisimman homogeeniseksi. Kuvioiden koot voivat vaihdella ja niiden keskimääräinen koko on noin 1,5 hehtaaria. Kuvio sisältää tietoa kasvupaikasta, puustosta ja metsänhoitotöiden ja hakkuiden toimenpide-esityksistä sekä mahdollisesti myös kuolleesta puustosta ja monimuotoisuudesta. Kuvioiden tietoja päivitetään toteutuneiden toimenpiteiden tietojen ja kasvumallien avulla. Suomen metsäkeskuksesta annetun lain (418/2011) mukaan metsäkeskuksen tehtäviin kuuluu muun muassa metsätaloutta edistävä neuvonta ja tiedotus. Metsänhoitotöitä ja hakkuita koskevat toimenpide-esitykset ovat osa metsäkeskuksen tekemää yksityisille maanomistajille suunnattua metsätaloutta edistävää neuvontaa ja tiedotusta. Toimenpide-esitykset perustuvat Hyvän metsänhoidon suosituksiin ja ne on tuotettu pääsääntöisesti malleilla. Maastossa kerätyn aineiston osalta toimenpide-esitykset voivat perustua suunnittelijan esitykseen. Toimenpide-esitys on vain yksi monista metsänkäsittelyn vaihtoehdoista. Ne eivät edusta maanomistajan tahtotilaa eikä maanomistajalla ole velvollisuutta noudattaa niitä.

Metsävaratiedon keruu ja ajantasaistus

Metsäkeskuksella on ajantasaista metsävaratietoa 11,6 miljoonan hehtaarin alueelta. Kaksi kolmasosaa aineistosta on kerätty uudella kaukokartoitusperusteisella menetelmällä. Loppuosa on maastossa vuonna 2004 tai sen jälkeen kerättyä tietoa. Kaukokartoitukseen perustuva metsävaratietojen keruumenetelmä otettiin käyttöön vuonna 2010. Kaukokartoituksella tuotettu tieto on sekä hila- että kuviomuodossa. Maastossa kerätyt metsävaratiedot ovat ainoastaan kuviomuodossa.

Kuviomuotoinen metsävaratieto pidetään ajan tasalla. Ajantasaistus on inventointien välillä jatkuvaa työtä, jossa on määritellyt tavoiteajat eri tietolähteiden perusteella tehtävälle ajantasaistukselle. Ajantasaistuksessa ei tehdä erillisiä maastokäyntejä. Ajantasaistustyö kohdistuu ensisijaisesti kuvioiden ominaisuustietoihin. Kuvion rajat päivitetään silloin, kun niiden muutokset sisältyvät saatavaan päivitystietoon tai ovat muulla tavalla riittävällä tarkkuudella todettavissa. Ajantasaistuksen tietolähteinä käytetään metsäkeskuksen tulevia metsänkäyttöilmoituksia ja kestävän metsätalouden rahoitukseen liittyviä asiakirjoja, maanomistajilta ja metsäalan toimijoilta Metsään.fi -palvelun kautta tai suoraan saatavaa päivitystietoa sekä muilta viranomaisilta saatavaa päivitystietoa (muun muassa kiinteistörajojen muutokset, uudet luonnonsuojelualueet). Lisäksi koko kuvioaineistolle tehdään vuosittain kasvunlaskenta.

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmässä ylläpidetty ajantasainen kuviomuotoinen metsävaratieto kattaa tällä hetkellä 82 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta. Yksityismetsillä tarkoitetaan yksityisten henkilöiden, verotusyhtymien ja jakamattomien kuolinpesien omistamia metsiä. Yksityismetsiin luetaan myös yhteismetsät. Käynnissä olevan inventointiohjelman toteuttamisen jälkeen vuonna 2020 ajantasainen metsävaratieto kattaa kaikki yksityismetsät.

Kaukokartoituksella tehtävä metsävaratiedon keruu kattaa kaikki omistajaryhmät. Muiden kuin yksityismetsien metsävaratietoa Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmässä on 1,8 miljoonan hehtaarin alalta. Nämä tiedot ovat pääsääntöisesti ainoastaan hilamuodossa. Vuoden 2017 aikana on tarkoitus tuoda Metsähallituksen metsävaratietoja metsäkeskuksen metsävaratietokantaan.

Tietojen luovutus

Metsätietolaissa säädetään tietojen luovutuksesta sivullisille. Metsätietolain mukaan metsätietojärjestelmästä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jos julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa säädetyt tietojen luovuttamisen edellytykset täyttyvät. Julkisuuslain 16 §:n 3 momentin mukaan viranomaisen henkilörekisteristä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei laissa ole toisin erikseen säädetty, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Metsätietolaissa on säännökset tietojen luovuttamisesta suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten, tutkimusta varten ja kaukokartoitusaineistojen puustotulkintaa varten. Laissa on myös säännös julkisten tietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla.

Metsätietojärjestelmän tiedot ovat pääosin julkisia tietoja. Siltä osin kuin kyse on julkisten henkilötietojen luovuttamisesta, luovutuksensaajalla tulee olla metsätietolain, henkilötietolain tai muun lain nojalla oikeus käsitellä pyytämäänsä tietoja.

Oikeus käsitellä luonnolliseen henkilöön liittyviä metsätietoja perustuu käytännössä useimmiten maanomistajan antamaan suostumukseen. Metsäkeskuksen Metsään.fi -palvelu on maanomistajille ja metsäalan toimijoille suunnattu sähköinen asiointipalvelu, jonka kautta tietoja on voitu luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Metsäkeskukselle toimitetut suostumukset, joiden perusteella metsätietoja on luovutettu, kattavat noin 25 prosenttia yksityismetsien ajantasaisen metsävaratiedon pinta-alasta. Suostumus on voitu antaa yhdelle tai useammalle metsäalan toimijalle. Metsään.fi -palveluun liittyvissä suostumuksissa on tehty ero sen suhteen, onko luovutuksensaajalla oikeus tallettaa tiedot omaan tietojärjestelmäänsä. Osassa suostumuksia annetaan oikeus ainoastaan tietojen katseluun ilman oikeutta tallettaa tietoja luovutuksensaajan omaan tietojärjestelmään. Näitä niin sanottuja siirto- tai selailulupia on annettu yhteensä 348 000 kappaletta. Suurin osa suostumuksista on annettu paperimuotoisina asiakirjoina. Suostumusten hallinnointi ja ajan tasalla pitäminen vie vuosittain 3–5 henkilötyövuotta metsäkeskuksen työaikaa.

Metsävaratietoja on luovutettu noin kahden miljoonan hehtaarin alalta. Luovutettu tieto on ollut kuviomuotoista metsävaratietoa. Metsätietojen luovutukset ovat pääosin tapahtuneet metsätietolain 13 a §:ssä säädetyn menettelyn mukaisesti. Tiedot on luovutettu joko metsäkeskuksen tallentamien paperimuodossa annettujen suostumusten tai palvelussa annettujen sähköisten suostumusten perusteella. Metsätietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden kautta ei ole ainoa luovutustapa. Tietoja voidaan luovuttaa myös kopiona tai tulosteena taikka sähköisesti. Näitä muita tietopyyntöjä metsäkeskukseen on saapunut 50–100 kappaletta vuosittain.

2.2 Euroopan unionin sääntely ja käytäntö

Esitys liittyy tietojen julkisuuteen ja tietosuojaan. Tietojen julkisuutta ja tietosuoja koskevia kansainvälisiä sopimuksia ja Euroopan unionin lainsäädäntöä on tarkasteltu metsätietolain esitöissä (HE 261/2010 vp, s. 10–14). Ehdotetut muutokset liittyvät keskeiseltä osin henkilötiedon käsitteeseen ja sitä koskeviin mainintoihin Euroopan unionin lainsäädännössä.

Henkilötiedon käsite

Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY (jäljempänä *tietosuojadirektiivi*) 2 artiklan määritelmän mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ("rekisteröity") koskevia tietoja. Tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella.

Kaikkien Euroopan unionin maiden tietosuojaviranomaisten, Euroopan tietosuojavaltuutetun ja Euroopan komission edustajista koostuva 29 artiklan mukainen tietosuojayöryhmä perustettiin tietosuojadirektiivillä. Työryhmä on luonteeltaan neuvoa-antava ja toiminnassaan riippumaton. Työryhmä on antanut lausunnon henkilötietojen käsitteestä (lausunto 4/2007). Lausunnossa tarkastellaan henkilötiedon käsitteen eri osatekijöitä. Henkilötiedon käsite on laaja. Metsätietolain säännöksissä on otettu huomioon mainittu lausunto muun muassa siten, että metsätietojärjestelmä katsotaan yhdeksi henkilörekisteriksi, vaikka se jakautuu toiminnallisesti eri osiin. Metsävaratiedot on hyvin laajasti tulkittu henkilötiedoiksi, koska metsäkeskuksessa tiedot käytännössä aina yhdistetään ao. maanomistajaan. Tietojen luovuttamisen osalta metsävaratiedot on katsottu henkilötiedoiksi siitä riippumatta, onko tietoja edes tarkoitus yhdistää ao. maanomistajaan, joka on luonnollinen henkilö.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) sovelletaan 25 päivästä toukokuuta 2018 lukien. Asetuksella kumotaan tietosuojadirektiivi mainitusta päivästä lukien. Asetuksen mukaan viittauksia kumottuun tietosuojadirektiiviin pidetään viittauksina kyseiseen asetukseen.

Tietosuoja-asetuksen 4 artiklassa on useita määritelmiä. Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötiedoilla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, jäljempänä "rekisteröity", liittyviä tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään luonnollista henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa erityisesti tunnistetietojen, kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Määritelmä on samankaltainen kuin tietosuojadirektiivissäkin. Tämän esityksen kannalta yksi keskeinen asetuksen määritelmä on rekisterin määritelmä. Asetuksen mukaan rekisterillä tarkoitetaan mitä tahansa jäsenneiltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisin tai maantieteellisin perustein jaettu. Rekisterin määritelmästä käy selkeästi ilmi se, että tietojärjestelmä voidaan katsoa yhdeksi henkilörekisteriksi, vaikka se jakautuisikin toiminnallisesti eri osiin.

Ympäristötietojen saatavuus

Metsätietojärjestelmä sisältää metsiä sekä niiden hoitoa ja käyttöä kuvaavia paikkaan sidottuja tietoja. Niitä koskee ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/4/EY, jäljempänä ympäristötiedodirektiivi. Direktiivin 2 artikla sisältää viranomaisen ja ympäristötiedon määritelmät. Määritelmät ovat laajoja. Metsäkeskus on direktiivin 2 artiklassa tarkoitettu viranomainen. Direktiivin 2 artiklassa määritellään ympäristötiedot seuraavasti:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ”ympäristötiedolla” kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa:

a) ympäristön osa-alueiden, kuten ilman ja ilmakehän, veden, maaperän, maa-alueiden, maiseman ja luontokohteiden, kosteikot sekä ranta- ja merialueet mukaan luettuina, tilasta, biologisesta monimuotoisuudesta ja sen osatekijöistä, joihin sisältyvät myös geeniteknisesti muunnetut organismit, ja näiden osa-alueiden välisestä vuorovaikutuksesta;

b) erilaisista tekijöistä, kuten aineista, energiasta, melusta, säteilystä tai jätteistä, radioaktiivinen jäte, päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt mukaan luettuina, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin;

c) toimenpiteistä, mukaan lukien hallinnolliset toimenpiteet, kuten politiikoista, lainsäädännöstä, suunnitelmista, ohjelmista, ympäristösopimuksista sekä toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a ja b alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin ja tekijöihin, sekä toimenpiteistä ja toimista, jotka on suunniteltu suojelemaan näitä osa-alueita;

d) ympäristölainsäädännön toimeenpanoa koskevista kertomuksista;

e) kustannus-hyöty- ja muista taloudellisista analyyseistä sekä oletuksista, joita käytetään c alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ja toimien yhteydessä; ja

f) ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilasta, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta, sikäli kuin a alakohdassa tarkoitettujen ympäristön osa-alueiden tila tai näiden osa-alueiden välityksellä mikä tahansa b ja c alakohdassa tarkoitettu seikka vaikuttaa tai voi vaikuttaa niihin”.

Direktiivin 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavasti ympäristötiedon saatavuudesta pyydetäessä:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaiset veloitetaan tämän direktiivin säännösten mukaisesti saattamaan pyydetäessä saataville niiden omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa ilman, että pyynnön esittäjän on perusteltava pyyntönsä.”

Direktiivin 4 artiklassa säädetään poikkeuksista tietojensaantioikeuteen. Artiklan 1 kohdan mukaan tietopyyntö voidaan tietyin edellytyksin evätä esimerkiksi, jos pyydetty tieto ei ole viranomaisen hallussa, pyyntö on ilmeisen kohtuuton tai se on esitetty liian yleisessä muodossa tai jos pyyntö koskee keskeneräisiä tai sisäisiä asiakirjoja. Artiklan 2 kohdan alakohdissa (a–h alakohdat) luetellaan epäämisperusteita, jotka liittyvät muun muassa viranomaisten toiminnan luottamuksellisuuteen, kansainvälisiin suhteisiin, yleiseen turvallisuuteen, kansalliseen puo-

lustukseen, tuomioistuinkäsittelyyn, rikosoikeudelliseen tutkintaan, kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen, teollis- ja tekijänoikeuksiin ja ympäristönsuojeluun. Artiklan 2 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat säätää, että ympäristötietoa koskeva pyyntö voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti ”henkilötietojen ja/tai luonnollista henkilöä koskevien tiedostojen luottamuksellisuuteen, jos kyseinen henkilö ei ole antanut suostumustaan tiedon ilmaisemiseen ja jos tällaisesta salassapidosta säädetään kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä” (f alakohta). Artiklan 2 kohdassa säädetään, että sekä 1 että 2 kohdassa mainittuja epäämisperusteita on tulkittava suppeasti. Lisäksi artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavasti: ”Jäsenvaltioiden on näissä puitteissa ja f alakohdan soveltamiseksi varmistettava, että yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 24 päivänä lokakuuta 1995 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 95/46/EY (EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31) vaatimuksia noudatetaan”.

Direktiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan pyydetty viranomaisen omassa tai viranomaista varten toisen hallussa oleva ympäristötieto on saatettava saataville osittain, jos 4 artiklan 1 kohdan d ja e alakohdassa tai 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tieto on mahdollista erottaa muista pyydettyistä tiedoista.

Direktiivin 3 artiklan mukaan ympäristötiedot on luovutettava tietopyynnössä mainitussa muodossa tai formaatissa paitsi, jos viranomainen voi soveltaa mainitussa artiklassa mainittuja poikkeuksia. Lisäksi direktiivin 3 artiklassa säädetään, että viranomaisten on pyrittävä kaikin kohtuullisin keinoin siihen, että niiden hallussa oleva ympäristötieto säilytetään sellaisessa muodossa tai formaatissa, että se on helposti jäljennettävissä ja käytettävissä tietoverkoissa tai muissa sähköisissä välineissä. Direktiivin 8 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan varmistettava, että kaikki sen keräämät tai sen puolesta kerätyt tiedot ovat ajankohtaisia, täsmällisiä ja vertailukelpoisia. Tiedon keräämisessä käytetty menetelmä olisi pyynnöstä myös ilmaistava, sillä se on tärkeä tekijä arvioitaessa annetun tiedon laatua (8 artikla ja johdantolause 20).

Komission Suomea vastaan käynnistämä rikkomusmenettely

Suomen hallitus vastaanotti 25 päivänä syyskuuta 2015 Euroopan komission Suomen tasavallalle Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen (SEUT) 258 artiklan nojalla osoittaman virallisen huomautuksen, joka koski ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoa. Komissio katsoi, ettei Suomi ollut täyttänyt kaikkia direktiivin 3 artiklan 1 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisia velvollisuuksiaan.

Komissio katsoi, ettei metsätietolaki ollut yhteensopiva ympäristötietodirektiivin 3 artiklan kanssa, sillä kyseisen lain mukaan kaikkia metsätietojärjestelmän sisältämiä tietoja pidetään henkilötietoina riippumatta tietojen tarkemmasta sisällöstä. Komissio totesi, että kaikkia kyseisen tietojärjestelmän tietoja ei voida pitää henkilötietoina, joten ne olisi direktiivin mukaan luovutettava pyytäjälle ympäristötietona ilman, että pyytäjän tarvitsee erikseen perustella, mihin hän tietoja käyttää. Lisäksi komissio totesi, että direktiivin 4 artiklan 2 kohdan f alakohtaa, jossa säädetään henkilötietoja koskevasta poikkeuksesta, on tulkittava suppeasti.

Suomen hallituksen marraskuussa 2015 antamassa vastauksessa komissiolle todetaan, että hallitus on päättänyt ryhtyä toimenpiteisiin kansallisen lainsäädännön muuttamiseksi. Vastauksessa todetaan, että metsätietojärjestelmään sisältyvät metsävaratiedot ovat pääsääntöisesti julkisia, mutta niiden luovuttamista kopiona, tulosteena tai sähköisesti on rajoittanut henkilötietojen suojaan liittyvä vaatimus tietopyynnön perustelemisesta. Suomen hallitus on ilmoittanut komissiolle, että kansallista lainsäädäntöä eli Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia muutettaisiin siten, että henkilötietojen suojaa koskevat säännökset ei-

vät jatkossa rajoittaisi metsätietojärjestelmään sisältyvien metsäympäristöä kuvaavien julkisten tietojen luovuttamista kopiona, tulosteena tai sähköisesti. Se tarkoittaa käytännössä sitä, ettei tietopyyntöä tarvitse perustella, jos tietopyyntö koskee metsätietojärjestelmään sisältyviä julkisia ympäristötietoja.

Suomen hallitus vastaanotti 25 päivänä heinäkuuta 2016 Euroopan komission Suomen tasavallalle osoittaman perustellun lausunnon. Perustellussa lausunnossa esitetään samat huomiot ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanosta metsätietojärjestelmän osalta kuin virallisessa huomautuksessakin. Lisäksi perustellussa lausunnossa viitataan Suomen antamiin tietoihin säädöshankkeen aikataulusta ja todetaan rikkomuksen edelleen jatkuvan. Suomi lupasi syyskuussa 2016 komissiolle, että metsätietolakia muutetaan siten, että metsätietojärjestelmään sisältyviä metsäympäristöä kuvaavia julkisia tietoja voitaisiin siirtymäajan jälkeen lähtökohtaisesti luovuttaa kopiona, tulosteena tai sähköisesti ilman, että tietopyyntöä on tarpeen perustella. Muutoksena siihen, mitä viralliseen huomautukseen marraskuussa 2015 annetussa vastauksessa on todettu, maanomistaja voisi kuitenkin jatkossa vaatia tiettyjen edellytysten täytyessä kuviomuotoiset metsävaratiedot poistettavaksi Metsäkeskuksen tietojärjestelmästä.

Rekisteröidyn kielto-oikeutta koskeva säännös osoittautui oikeudellisesti ongelmalliseksi. Tietojen poistaminen olisi käytännössä tarkoittanut poikkeamista julkisuusperiaatteesta. Julkisuutta on mahdollista rajoittaa erilaisten tärkeiden intressien vuoksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi yksityisyyden suoja, liikesalaisuudet, valtakunnan turvallisuuteen liittyvät intressit, suhteiden säilyttäminen toiseen valtioon sekä talous-, raha- ja valuuttapolitiikan hoidon vaatimukset. Perustuslaissa pääsäännöksi säädettyä tallennejulkisuutta voidaan rajoittaa vain välttämättömistä syistä ja vain erikseen – riittävän tarkkarajaisella – lailla. Edellä olevat vaatimukset eivät täytyneet. Lisäksi ehdotus olisi tarkoittanut poikkeamista julkisuuslain 18 §:ssä säädetystä hyvästä tiedonhallintatavasta. Hyvään tiedonhallintatapaan kuuluu muun muassa tietojen eheydestä huolehtiminen. Muualta lainsäädännöstä ei löydy vastaavaa sääntelyä. Maa- ja metsätalousministeriö kävi asiasta keskustelun oikeuskanslerin viraston kanssa. Keskusteluisa tuli esiin, että rekisteröidyn oikeutta vaatia tietojensa poistamista viranomaisen rekisteristä voidaan pitää Suomen oikeusjärjestelmälle vieraana ajatuksena.

Maanomistajan kielto-oikeutta koskevan säännöksen osoittauduttua oikeudellisesti ongelmalliseksi esityksessä on päädytty siihen, että jatkossa julkisia metsävaratietoja voitaisiin luovuttaa ilman tietopyyntöjen perusteluvaatimusta. Henkilötietojen suojaan liittyen metsävaratietoja koskevaa tietopyyntöä ei kuitenkaan voisi tehdä luonnollisten henkilöiden osalta nimen perusteella. Hallitus on käsitellyt asian 13 päivänä lokakuuta 2017 EU-ministerivaliokunnassa. Rikkomusmenettely jatkuu, kunnes komissio toteaa Suomen täyttävän ympäristötietodirektiivin 3 artiklan ja 4 artiklan velvoitteet.

INSPIRE-direktiivi

Euroopan yhteisön paikkatietoinfrastruktuurin (INSPIRE) perustamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/2/EY (jäljempänä *INSPIRE-direktiivi*) luo yleiset puitteet tiettyjen viranomaisten hallinnassa olevien paikkatietoaineistojen saatavuudelle ja käytölle Euroopassa. INSPIRE-direktiivi tähtää paikkatietojen yhteentoimivuuteen, niiden käytön ja ympäristön tilan seurannan tehostamiseen, viranomaisten yhteistyön lisäämiseen sekä monipuolisten kansalaispalvelujen syntymiseen.

INSPIRE-direktiivin soveltamisalaan kuuluvat viranomaisen hallussa olevat paikkatietoaineistot, jotka ovat sähköisessä muodossa ja kuuluvat johonkin liitteissä I–III lueteltuihin tietoryhmiin. Suomen metsäkeskus on INSPIRE-direktiivin tarkoittama viranomainen. Direktiivin liit-

teissä mainittuja tietoryhmiä ovat muun muassa maannos, elinympäristöt ja biotoopit sekä energiavarat. Metsäkeskuksen hallussa olevat metsävaratiedot kuuluvat näihin tietoryhmiin.

Direktiivi velvoittaa viranomaiset kuvailemaan direktiivin piiriin kuuluvat paikkatietoaineistot. Viranomaisten on laadittava ja pidettävä ajan tasalla yhteiskäyttöinen paikkatietoaineisto sekä huolehdittava, että se on saatavilla tietoverkossa katselua ja siirtämistä varten.

Suomessa INSPIRE-direktiivi on pantu täytäntöön paikkatietoinfrastruktuurista annetulla lailla (421/2009). Suomen metsäkeskuksen tietoaineistoja ei ole saatettu julkisesti kaikkien saataville, koska henkilötietojen suoja koskevat säännökset ovat rajoittaneet tietojen luovuttamista.

Ruotsin lainsäädäntö ja ympäristötietodirektiivi

Muiden maiden lainsäädännön osalta tässä esityksessä tarkastellaan vain Ruotsia. Perusteena sille on se, että Ruotsissa ja Suomessa on hyvin samankaltainen julkisuuslainsäädäntö johtuen osin valtioiden yhteisestä historiasta. Ruotsi-Suomen vuoden 1766 painovapausasetus oli ensimmäinen laki, jossa oli säännökset viranomaisten asiakirjojen julkisuudesta.

Ruotsissa ympäristötietodirektiivin säännökset on pantu kansallisesti täytäntöön kolmella eri säädöksellä. Painovapausasetus (Tryckfrihetsförordning, SFS 1949:105) on yksi Ruotsin perustuslain neljästä säädöksestä. Painovapausasetuksessa on säädetty julkisuusperiaatteesta. Julkisuusperiaatteen mukaan kaikilla kansalaisilla on oikeus saada tieto viranomaisten asiakirjoista. Periaate tarkoittaa, että yleisöllä ja joukkotiedotusvälineillä on mahdollisuus valvoa valtion, kuntien ja viranomaisten toimintaa. Painovapausasetuksen mukaan yleisöllä on oikeus saada tieto sekä viranomaiselle saapuneista asiakirjoista että viranomaisen laatimista asiakirjoista. Viranomaisella on ainoastaan salassapitosäännöksen nojalla pitää asiakirjan salassa. Lisäksi viranomaisella on velvollisuus luovuttaa asiakirjojen julkiset tiedot. Painovapausasetuksen perusteella jokaisella on oikeus tutustua julkisiin asiakirjoihin ja tavallisesti syytä tai henkilöllisyyttä ilmoittamatta.

Toinen ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoon liittyvä säädös on julkisuus- ja salassapitolaki (Offentlighets- och sekretesslagen, SFS 2009:400). Julkisuus- ja salassapitolaisissa säädetään muun muassa asiakirjojen salassapidosta. Laissa on ympäristötietoja koskeva erityissäännös (10 luku 5 §). Säännöksen mukaan ympäristötietoja voidaan luovuttaa salassapitosäännösten estämättä, jos on ilmeistä, että tiedolla on ympäristönäkökulmasta sellainen merkitys, että yleisön tiedonsaanti-intressi on painavampi kuin salassapitointressi. Kyseisen säännöksen mukaan salassapito ei koske ympäristöpäästöjä koskevia tietoja. Ympäristötiedon määritelmän osalta säännöksessä viitataan yksityisten yhteisöjen ympäristötiedoista annettuun lakiin (Lag om miljöinformation hos vissa enskilda organ, SFS 2005:181). Kyseinen laki oli tarpeen sen vuoksi, ettei viranomaisen käsite Ruotsissa ole yhteneväinen ympäristötietodirektiivin viranomaista koskevan määritelmän kanssa. Ruotsissa laki koskee muutamia yksityisiä yhteisöjä, jotka hoitavat julkisia hallintotehtäviä. Tällaisia yhteisöjä ovat esimerkiksi kalastuksenhoito- ja riistanhoitoyhdistykset sekä vesioikeudelliset yhdistykset (vattenförbund). Laissa on säännökset muun muassa tietopyyntöihin liittyvistä menettelyistä ja tietopyyntöjen epäämisestä. Lisäksi laissa on julkisuus- ja salassapitolain kanssa samantyyppinen intressipunnintasäännös, jonka mukaan tietopyyntöä ei voi evätä kyseisessä laissa säädetyillä salassapitoperusteilla, jos yleisön tiedonsaanti-intressi on painavampi kuin salassapitointressi.

Muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden käytäntöä

Eri Euroopan unionin maiden keräämät ympäristötietoaineistot poikkeavat toisistaan. Seuraavassa kuvataan lyhyesti Ruotsin, Viron, Saksan ja Itävallan käytäntöä. Viron, Saksan ja Itävallan osalta käytäntö rajoittuu kyseisten maiden paikkatietoikkunoiden (englanniksi geoportal) sisältöön.

Ruotsissa metsällistä perustietoa on kerätty laserkeilaukseen perustuvalla kaukokartoitusmenetelmällä vuosina 2013–2015. Tiedot kattavat 97 prosenttia metsämaan pinta-alasta.

Ruotsin metsäviranomaisen (Skogstyrelsen) näyttää internetissä avoimessa karttapalvelussa (<https://skogskartan.skogsstyrelsen.se/skogskartan/>) tietoa kulttuuri- ja luontokohteista, maastosta ja puustosta sekä harvennustarpeista, hakkuuajomuksista ja toteutuneista hakkuista. Lisäksi palvelussa on nähtävillä satelliittikuvia ja ilmakuvia usealta eri vuodelta. Karttapalvelussa ei ole nähtävillä tilanrajoja tai tietoa maanomistajasta.

Puustosta on saatavilla tietoa tilavuudesta, keskiläpimitasta, keskipituudesta, pohjapinta-alasta ja biomassasta. Puustoa kuvaavat tiedot esitetään 12 metriä kertaa 12 metriä kokoisilla hilaruuduilla. Palvelussa on käytettävissä työkalu, jonka avulla yksittäisten hilojen tiedot voidaan summata käyttäjän valitsemalta alueelta. Lisäksi nähtävillä on myös laserdataan perustuva latvusmalliaineisto, jossa puuston pituus esitetään 2 metriä kertaa 2 metriä kokoisella hilaruudulla. Viimeksi mainittua aineistoa lukuun ottamatta tiedot ovat ladattavissa rajapinnan kautta paikkatietosovelluksiin. Ruotsin viranomaisen tarjoaa yleiseen käyttöön myös tiedonsiirtorajapinnan, joka mahdollistaa metsävaratietojen kyselyt.

Maanomistajan käytössä on Mina Sidor, jossa on avoimet aineistot ja mahdollisuus lähettää muun muassa hakkuuilmoitus (avverkningsanmälan). Palvelussa maanomistaja voi tehdä ja tallentaa muistiin omia suunnitelmiaan: piirtää kuvioita, laskea kuvioiden tilavuuksia ja pintaaloja, mitata matkoja ja tehdä muistiinpanoja. Maanomistaja voi avata Mina Sidor -sivuilta suunnitelmansa ja muistiinpanonsa viranomaisen nähtäväksi 8 tunnin määräajaksi. Maanomistaja voi antaa valtuutuksen tietojen katseluun määräajaksi tai jatkuvana myös jollekin muulle taholle.

Virossa ympäristöministeriön alainen maavirasto (Maa-amet) ylläpitää internetissä olevaa avointa ja ilmaista verkkokarttapalvelua (<http://geoportaal.maaamet.ee/eng/>). Palvelussa on saatavilla monipuolista kartta-, ilmakehän- ja paikkatietoaineistoa. Metsiin liittyvää tietoa on saatavissa luonnonsuojelu- ja Natura-alueista, maastosta ja maaperästä sekä yksityismetsäkeskuksen karttasovellus.

Viron yksityismetsäkeskuksen (Erametsakeskus) karttasovelluksessa on nähtävillä suojelualueet, suojametsävyöhykkeet ja niiden rajoitevyöhykkeet, Natura 2000 -alueet sekä maarekisteritiedot. Maarekisteri sisältää perustiedot kiinteistön sijainnista, rekisteröimisajasta ja kiinteistötunnuksesta sekä tämän lisäksi käyttötarkoituksen ja pinta-alan, josta on eroteltu eri maaluokat kuten metsämaa. Lisäksi maarekisteritiedoissa on nähtävillä pinta-alakohtainen maan arvo eri maankäyttötarkoituksen mukaan.

Saksassa Geoportal (<http://www.geoportal.de>) kokoaa yhteen karttoja, ilmakehän- ja teemakarttoja koko Saksan liittotasavallan sekä osavaltioiden alueilta. Palvelussa on saatavilla valmiina teemakarttoja ja hakutoimintoa käyttämällä voi etsiä haluamaansa dataa.

Koko Saksan alueelta on nähtävissä luonnonpuistojen, kansallispuistojen, biosfäärialueiden, luonnonsuojelualueiden sekä maisemansuojelualueiden aluerajaukset. Tarkempaa tietoa met-

sistä on saatavissa osavaltiokohtaisesti riippuen osavaltioiden itse tuottamasta tiedosta. Osavaltioiden tietokannoissa on saatavilla tarkempaa tietoa jo mainittujen lisäksi esimerkiksi metsätyypeistä, kasvupaikkatyypeistä, metsätuhoalueista ja -riskialueista.

Itävallassa internetissä olevassa geodataportaalissa (<http://www.geoland.at>) on nähtävillä koko maan metsänkehittämissuunnitelma, sen käyttötarkoitukseluokitukseen perustuvat aluerajaukset sekä luonnonsuojelualueet.

Osasuunnitelmista koostuva metsänkehittämissuunnitelma kattaa koko Itävallan liittotasavalan alueen. Metsänkehittämissuunnitelma esitetään kirjallisesti ja kartalla. Siinä on esitetty yleisen edun mukaiset metsänkäyttötarkoitukseluokat: hyötytarkoitus, suojatarkoitus, hyvinvointitarkoitus ja virkistystarkoitus. Hyötytarkoitus sisältää taloudellisesti kestävä puuntuotannon alueet, suojatarkoitus kasvupaikkaa ja asutusta luonnonvoimilta ja ympäristöhaitoilta suojaavat metsät, hyvinvointitarkoitus ympäristövaikutuksien, kuten ilman ja veden kierron kannalta, tärkeät metsäalueet sekä virkistystarkoitus virkistyskäytön kannalta tärkeät alueet.

Itävallan metsälainsäädännön lääninhallinnon (Bezirksverwaltungbehörden) on asetettava metsänkehittämissuunnitelma kaikkien nähtäville soveltuvalla tavalla. Tähän päivään saakka metsänkehittämissuunnitelmat ovat olleet saatavilla ainoastaan analogisina versioina. Viime vuosina on kehitetty sähköistä järjestelmää, jonka tarkoituksena on saattaa suunnitelmat saataville sähköisessä muodossa koko maan osalta. Järjestelmän on määrä valmistua piakkoin.

2.3 Nykytilan arviointi

Hallitusohjelman tavoitteet

Pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan sisältyy tavoite luoda avoimella datalla ja tietovarantojen paremmalla hyödyntämisellä edellytyksiä uusille liiketoimintaideoille. Metsävaratietojen hyödyntämiseen liittyvällä hallituksen kärkihankkeella tavoitellaan puun liikkeelle saamista ja biotalouden toimintaedellytysten parantamista. Samoja tavoitteita on myös kansallisessa metsästrategiassa. Hallitusohjelman ja kansallisen metsästrategian mukaan puun käyttöä monitorioidaan ja lisätään 15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa. Luonnonvarojen kestävä käyttö näkökulmasta metsiä koskevien tietojen aikaisempaa parempi saatavuus ja laajempi hyödyntäminen ovat avainasemassa.

Metsätieto ja sähköiset palvelut -kärkihankkeen tavoitteena on parantaa metsävaratiedon laatua ja liikkuvuutta sekä kehittää sähköisiä palveluita. Hankkeessa kehitetään mm. Metsään.fi -palvelusta metsätiedon jakelu- ja asiointiportaali. Kehitystyötä suunnataan hilatiedon suuntaan. Tekniikan ja digitaalisen toimintaympäristön nopean kehittymisen myötä tarkastellaan metsävaratiedon tuottamisen, jalostamisen ja hyödyntämisen uusia mahdollisuuksia. Hanke tuottaa päätöksentekoa varaten tietoa siitä mikä on tarkoituksenmukaisin tapa jatkossa tuottaa nykyistä reaaliaikaisempaa metsävaratietoa.

Metsäkeskuksessa metsävaratietoja hyödynnetään esimerkiksi maanomistajien aktivoinnissa metsien hoitoon ja käyttöön, metsätalouden rahoitusta koskevien hakemusioiden käsittelyssä ja metsälain (1093/1996) valvonnassa. Metsävaratiedot ovat maanomistajan käytettävissä maksutta Metsään.fi -palvelussa. Yksityiset metsäalan toimijat taas voivat hyödyntää Metsään.fi -palvelun tietoja metsänhoitotöiden, hakkuiden ja luonnonhoitotöiden suunnittelussa ja toteutuksessa, jos siihen on maanomistajan suostumus. Metsäkeskuksen maanomistajille ja metsäalan toimijoille tarjoama Metsään.fi -palvelu toimii myös yhtenä metsävaratietojen luovuttamisen ja suostumusten antamisen kanavana. Metsään.fi -asiointipalvelua on käyttänyt noin 82 500 maanomistajaa ja 2 250 metsäalan toimijaa.

Ympäristötietodirektiivi ja ympäristötietojen luovuttaminen

Ympäristötietodirektiivin mukaan ympäristötietoja koskevia tietopyyntöjä ei tarvitse perustella (3 art. 1 kohta). Tietopyyntö voidaan direktiivin mukaan evätä tietyin direktiivissä mainituin perustein. Näitä direktiivissä mainittuja tietopyyntöjen epäämisperusteita on tulkittava suppeasti ottaen huomioon ympäristötietojen ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu (4 artikla 2 kohta). Metsätietojärjestelmän sisältämien julkisten tietojen luovuttamista rajoittavat henkilötietojen suoja koskevat rajoitukset (julkisuuslaki 16 § 3 momentti). Käytännössä se tarkoittaa, että kaikki tietopyynnöt on perusteltava ja ettei tietoja luovuteta, ellei luovutuksensaajalla ole oikeutta käsitellä pyytämäänsä henkilötietoja. Tämä koskee myös pelkkien metsävaratietojen luovuttamista ilman maanomistajan nimi- ja yhteystietoja. Ympäristötietodirektiiviä ei ole komission perustellun lausunnon mukaan saatettu asianmukaisesti kansallisesti täytäntöön, koska metsätietojärjestelmään sisältyviä ympäristötietoja koskevat pyynnöt on aina perusteltava. Tästä syystä metsätietojärjestelmän tietojenluovutussäännöksiä on tarpeen tarkistaa siten, että nykyiset henkilötietojen suojaamiseen liittyvät tietojenluovutusmenettelyt eivät jatkossa koskisi julkisten ympäristötietojen luovuttamista.

Ympäristötietodirektiivissä ympäristötiedolla tarkoitetaan muun muassa sähköisessä muodossa olevaa ympäristön osa-alueiden tilaa kuvaavaa tietoa. Direktiivin mukaan viranomaisten tulee pyrkiä siihen, että ympäristötiedot ovat sellaisessa muodossa tai formaatissa, että ne ovat helposti jäljennettävissä ja käytettävissä tietoverkoissa tai muissa sähköisissä välineissä. Samoin direktiivissä edellytetään ympäristötietojen laadun osalta, että kaikki viranomaisen keräämät tai sen puolesta kerätyt ympäristötiedot ovat ajankohtaisia, täsmällisiä ja vertailukelpoisia. Suomen metsäkeskuksen metsävaratiedot ovat sähköisessä muodossa. Metsävaratietojen kasvupaikkaa, puustoa ja monimuotoisuutta kuvaavia tunnuksia voidaan pitää metsäympäristön tilaa kuvaavina tietoina. Lisäksi ympäristötiedoilla tarkoitetaan direktiivin määritelmän mukaan tietoa toimenpiteistä, mukaan lukien hallinnolliset toimenpiteet, sekä toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin. Direktiivin mukaan ympäristötietoja ovat myös tiedot kustannus-hyöty- ja muista taloudellisista analyyseistä sekä oletuksista, joita käytetään tällaisten toimenpiteiden ja toimien yhteydessä. Metsävaratiedoissa olevien toimenpide-esitysten tavoitteena on aktivoida maanomistajia metsien hoitoon ja käyttöön. Toimenpide-esityksiä on tämän vuoksi pidettävä ympäristötietoina.

Ympäristötietodirektiivi on luonteeltaan vähimmäisvaatimukset osoittava säädös. Direktiivin johdanto-osan 24 kohdassa todetaan, että direktiivin säännökset eivät saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden oikeuteen pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka mahdollistavat direktiivissä säädettyä laajemman tietojen saatavuuden. Tästä vähimmäisluonteesta johtuu, että direktiivin soveltamisalaa ei voida supistaa kansallisin lainsäädäntötoimenpitein. Tämän on perustuslakivaliokunta todennut direktiiviehdotusta koskevaa valtioneuvoston kirjelmää käsitellessään (PeVL 1/2001 vp).

Ympäristötietodirektiivin säännökset ympäristötietojen luovuttamisen perusteista ovat erityissäännöksiä suhteessa tietosuojadirektiiviin. Julkisuuslaki sisältää pääosin ympäristötietodirektiiviä laajemmat tietojensaantioikeudet, mutta siltä osin kuin ympäristötiedot ovat osa viranomaisen henkilörekisteriä, julkisuuslaki rajoittaa ympäristötietodirektiiviä laajemmin tietojenluovutuksia. Metsätietolain mukaan metsätietojärjestelmästä saa antaa henkilötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jos viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentissa säädetyt tietojen luovuttamisen edellytykset täyttyvät. Ympäristötietodirektiivin vaatimukset otettaisiin huomioon lisäämällä lakiin erityissäännös ympäristötietojen luovuttamisesta.

Henkilötietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Metsätietolain mukaan tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos maanomistaja on siihen antanut suostumuksen. Lakia muutettiin viimeksi siten, ettei suostumusta edellytetä, jos tiedot luovutetaan luoton myöntämistä tai valvontaa varten. Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta annettu laki (110/2016) tuli voimaan 15 päivänä helmikuuta 2016. Kyseisestä lain muutosta koskevasta esitysluonnoksesta Suomen metsäkeskus lausui, ettei esitysluonnoksessa ollut luottolaitoksille luovutettavien tietojen ohella tarkasteltu laajemmin metsätalouden toimijoiden tiedonsaantitarpeita. Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan julkisia metsätietoja olisi todennäköisesti perusteltua luovuttaa erilaisiin metsätalouteen liittyviin käyttötarkoituksiin nykyistä laajemmin teknisen käyttöyhteyden avulla joko yksittäisluovutuksina tai suurempina kokonaisuuksina. Metsäkeskuksen näkemyksen mukaan se, että tietoja luovutetaan ilman suostumusta vain viranomaisille, viranomaistehtäviä hoitaville ja luottolaitoksille, ei vaikuta perustellulta tietojen tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen ja hallinnollisen tasapuolisuuden näkökulmasta. Myös Maanmittauslaitos esitti pohdittavaksi, olisiko aiheellista avata metsätietoja jossain vaiheessa yleisölle nykyistä laajemmin. Hallitusohjelman maininnat metsävaratietojen käytön tehostamisesta sekä edellä mainitut Metsäkeskuksen ja Maanmittauslaitoksen lausunnot metsävaratietojen nykyistä laajemmasta avaamisesta on otettu huomioon tämän esityksen valmistelussa. Lakiehdotukseen on sen vuoksi sisällytetty säännös, jolla muutettaisiin säännöstä henkilötietojen luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla.

Joukkoistetun tiedonkeruun mahdollistaminen

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän kehittämisessä panostetaan muun muassa metsävaratiedon ajantasaisuuden parantamiseen. Kuviomuodossa olevia metsävaratietoja päivitetään nykyisin metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten sekä maanomistajan toimittaman tiedon perusteella. Tiedon päivityksessä voitaisiin hyödyntää myös hakkuukonetyössä syntyvää tietoa ja metsäalan toimijoiden oma-valvonnasta saatavaa tietoa sekä muiden kuin maanomistajien itsensä keräämiä metsävaratietoja, kunhan tietojen luotettavuudesta voidaan varmistua. Erityisesti hakkuukonetyössä syntyvän tiedon käyttäminen parantaisi merkittävästi tiedon laatua, koska näin saatava tieto perustuisi todelliseen toteutustietoon ja mittauksiin. Voimassa olevan lain mukaan näiden muiden tahojen tietoja voidaan hyödyntää metsävaratietojen päivittämisessä vain, jos siihen on maanomistajan valtuutus. Lakiehdotukseen sisältyy joukkoistetun tiedonkeruun mahdollistava säännös.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Kansallinen metsästrategia 2025:n tavoitteena on luoda hyvinvointia lisäämällä muun muassa hakkuita 15 milj. m³/v samalla kun metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamista ja vesistöhaittojen minimoinnista huolehditaan. Valtioneuvoston selonteko kansallisesta energia- ja ilmastostrategiasta vuoteen 2030 tähtää uusiutuvan energian käytön lisäämiseen. Suurin osa uusiutuvasta energiasta saadaan puunjalostuksen sivuvirroista, kuten mustalipeästä, kuoresta ja purusta. Uusien metsä- ja energiateollisuuden investointien johdosta puun käyttö kasvaa Suomessa merkittävästi lähivuosina.

Metsävaratietojen hyödyntäminen on strategioiden tavoitteiden saavuttamisessa keskeisessä roolissa yhdessä muiden metsäpoliittisten keinojen kanssa. Esityksellä tavoitellaan hallitusoh-

jelman mukaisesti metsävaratietojen tehokkaampaa hyödyntämistä. Avoimella datalla ja tietovarantojen paremmalla hyödyntämisellä luodaan myös edellytyksiä uusille liiketoimintaideoille ja niiden toteuttamiselle. Metsävaratietojen avaaminen mahdollistaa metsätietoinfrastruktuurin kehittämisen tukemaan muun muassa puukauppaa ja puunhankinnan prosesseja. Toimintaympäristön kehittämisen myötä teollisuuden investointihalukkuus Suomeen kasvaa.

Lainsäädännön uudistamisen taustalla on myös Suomen Euroopan unionin komissiolta saama perusteltu lausunto 2015/2125, joka koskee ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta annetun direktiivin 2003/4/EY täytäntöönpanoa. Esityksen tavoitteena on lainsäädännön muuttaminen ympäristötietodirektiivin mukaiseksi.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Edellä yleisperustelujen 2.2 luvussa tarkastellaan muun muassa komission Suomea vastaan käynnistämää rikkomusmenettelyä. Siinä yhteydessä kuvataan, miten valmistelun aikaisemmassa vaiheessa tarkasteltiin sitä vaihtoehtoa, että maanomistaja olisi voinut vaatia tiettyjen edellytysten täytyessä kuviotietojensa poistamista metsätietojärjestelmästä. Kyseinen vaihtoehto osoittautui oikeudellisesti ongelmalliseksi edellä 2.2 luvussa mainituin perustein.

Viranomaisten asiakirjojen ja muiden tallenteiden julkisuus on voimassa suoraan perustuslaissa säädettyinä oikeusnormina (perustuslaki 12 § 2 mom.). Julkisuus on pääsääntö, josta toisaalta joudutaan poikkeamaan erilaisten tärkeiden intressien vuoksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi yksityisyyden suoja, liikesalaisuudet, valtakunnan turvallisuuteen liittyvät intressit, suhteiden säilyttäminen toiseen valtioon sekä talous-, raha- ja valuuttapolitiikan hoidon vaatimukset (PeVL 43/1998 vp). Perustuslaissa pääsäännöksi säädettyä tallennejulkisuutta voidaan kuitenkin rajoittaa vain välttämättömistä syistä ja vain erikseen – riittävän tarkkarajaisella – lailla.

Metsävaratietojen julkisuuteen sovelletaan julkisuuslakia. Metsävaratietojen luovuttamista ei ole ollut mahdollista rajoittaa millään julkisuuslaissa säädetyllä salassapitoperusteella. Edellytyksiä uudelle salassapitosäännökselle ei myöskään ole, kun otetaan huomioon perustuslain vaatimukset. Julkisten metsävaratietojen luovuttamista on voimassa olevan lainsäädännön perusteella rajoitettu henkilötietojen suojaa koskevin säännöksiin. Edellä yleisperustelujen 2.2 ja 2.3 luvuissa on tarkasteltu komission Suomea vastaan käynnistämää rikkomusmenettelyä. Nykyinen käytäntö, jonka mukaan julkisia metsävaratietoja koskevat tietopyynnöt on tullut perustella, on osoittautunut ympäristötietodirektiivin vastaiseksi. Nykyinen tietopyyntöjen perusteluvaatimus perustuu henkilötietojen suojaa koskeviin säännöksiin. Kuten edellä on todettu, perustuslaki ei ole ollut esteenä sille, että julkisuutta on rajoitettu henkilötietojen suojaa koskevin perustein. Edellä oleva sulkee siten pois tämän esityksen osalta sellaiset toteuttamisvaihtoehdot, että metsävaratietojen luovuttamista rajoitettaisiin uusilla salassapitosäännöksillä tai kuten nykyisin henkilötietojen suojaa koskevin säännöksiin. Julkisuus- ja tietosuoja-asiat kuuluvat oikeusministeriölle ja tähän liittyen maa- ja metsätalousministeriö keskusteli asiasta valmistelun aikana myös oikeusministeriön kanssa. Oikeusministeriö antoi myös heinäkuussa 2016 lausunnon asiasta (OM 122/43/2016).

Jatkovalmistelussa tarkasteltiin myös ympäristötietodirektiivin ympäristötiedon määritelmää siitä näkökulmasta, voitaisiinko metsävaratietoja katsoa muuksi kuin direktiivin tarkoittamaksi ympäristötiedoksi. Maa- ja metsätalousministeriö keskusteli asiasta myös ympäristöministeriön kanssa. Maa- ja metsätalousministeriö päätyi keskustelujen johdosta siihen, ettei ole perusteita olla katsomatta metsävaratietoja ympäristötietodirektiivin mukaisiksi ympäristötiedoiksi.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Ympäristötietojen luovuttaminen

Metsätietolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, joka mahdollistaa julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttamisen ilman nykyisiä henkilötietojen luovutusmenettelyjä. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että vastedes metsävaratiedot olisivat kenen tahansa saatavilla. Muutos liittyy ympäristötietodirektiivin täytäntöönpanoon komission edellyttämällä tavalla. Uusi säännös ei koske maanomistajien nimen, osoitteen, muiden yhteystietojen eikä henkilötunnuksen luovuttamista. Niiden luovuttamista rajoittaisivat jatkossakin henkilötietojen suojaa koskevat säännökset. Lakiin sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan ympäristötietoja luovutettaessa metsäkeskuksen tulisi muistuttaa luovutuksensaajia henkilötietojen suojaa koskevista velvoitteista.

Henkilötietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Metsätietolain säännöstä, joka koskee henkilötietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla, ehdotetaan muutettavaksi. Metsäkeskuksen Metsään.fi -palvelussa on kyse tällaisesta luovutustavasta. Henkilötietojen luovuttamisella tarkoitetaan tässä sitä, että tietojen luovuttaminen koskee sekä maanomistajan nimi- ja yhteystietoja että metsävaratietoja. Henkilötietojen luovuttamista on myös pelkkä maanomistajan yhteystietojen luovuttaminen ilman, että samalla luovutettaisiin metsävaratietoja. Nykyisin pääsääntönä on, että henkilötietojen luovuttaminen Metsään.fi -palvelussa edellyttää suostumusta. Jatkossa tällaisen luovutuksen perusteena voisi olla muukin henkilötietolaissa tai muussa laissa säädetty peruste kuten esimerkiksi sopimuksen täytäntöönpano tai toimeksiannon hoitaminen. Henkilötiedot luovutettaisiin vain siinä laajuudessa kuin ne ovat tarpeen ilmoitettua käyttötarkoitusta varten.

Henkilötietojen luovuttaminen suoramarkkinointia varten

Metsätietolain säännöstä, joka koskee maanomistajan yhteystietojen luovuttamista suoramarkkinointiin, ehdotetaan muutettavaksi. Nykyisin useimmat maanomistajien yhteystietojen valintaperusteet kytkeytyvät henkilöön (esimerkiksi uusi metsänomistaja tai naismetsänomistaja). Lakiin lisättäisiin muutama uusi maanomistajien yhteystietojen valintaperuste kuten tilan tai muun alueen pinta-ala, sijainti, pääpuulaji ja puuston keskitilavuus. On tarpeen, että valintaperusteita täsmennetään, koska nykyiset valintaperusteet eivät juuri sisällä metsävaratietoihin liittyviä asioita. Valintaperusteiden tulee olla relevantteja ja tarpeellisia metsätalouden edistämiseen liittyvässä suoramarkkinoinnissa. Kuten nykyisinkin maanomistaja voisi halutessaan kieltää suoramarkkinoinnin.

Metsävaratietojen päivittäminen ja joukkoistettu tiedonkeruu

Metsävaratietojen päivittämisessä ei nykyisin ole mahdollista hyödyntää ns. joukkoistettua tiedonkeruuta. Metsätietolakiin sisältyvää metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä tarkistettaisiin siten, että metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja. Metsäkeskus arvioisi tietojen luotettavuuden, koska lainsäädäntö velvoittaa metsäkeskusta kiinnittämään huomiota tietojen laatuun. Metsäkeskus päivittäisi kuvioittaisia metsävaratietoja vain luotettavaksi arvioituilla tiedoilla.

Tietojen saaminen Verohallinnolta

Metsäkeskuksen oikeutta saada tietoja Verohallinnolta laajennetaan. Jatkossa metsäkeskus saisi eräitä tietoja metsänomistajista, kuolinpesistä, kiinteistön hallintaoikeuden haltijoista, verotusyhtymästä sekä puolisoiden yhteisomistuksesta. Tiedot ovat tarpeen metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset kotitalouksiin

Suomessa on 630 000 yksityistä metsänomistajaa, jotka omistavat yli 2 hehtaaria metsää. Heidän metsätaloudestaan saamansa tulot vaikuttavat kyseessä olevien kotitalouksien tuloihin. Kokonaisuudessaan yksityisten metsänomistajien kantorahatulot vuonna 2016 olivat noin 1,8 miljardia euroa. Yksittäisten metsänomistajien osalta vuosittaiset kantorahatulot vaihtelevat suuresti. Metsäkeskuksen metsävaratiedot kattavat 82 prosenttia yksityismetsien pinta-alasta.

Esityksen johdosta maanomistajien saama palvelujen tarjonta tulee laajenemaan, paranemaan ja kohdentumaan aikaisempaa paremmin. Koska metsävaratiedot tulevat olemaan laajasti saatavilla, ne auttavat sekä metsänomistajaa että toimijoita ryhtymään oikea-aikaisesti toimenpiteisiin. Toimijoiden yhteydenotot maanomistajaan lisääntyvät. Suoramarkkinoinnissa yhteystietojen valintaperusteiden täydentäminen lisää yhteydenottoja niihin maanomistajiin, jotka eivät ole kieltäneet tietojensa luovuttamista suoramarkkinointia varten. Toimijoiden lisääntyneiden yhteydenottojen seurauksena maanomistajien saama neuvonta lisääntyy. Tietojen hyödyntäminen näkyy metsien hoidon ja käytön aktivoitumisena.

Metsävaratietojen pohjalta maanomistaja pystyy tekemään itsenäisiä päätöksiä ja keskustelemaan metsäsektorin toimijoiden kanssa. Maanomistajan näkökulmasta metsätietojen tehokkaampi käyttö metsien hoitoon liittyvien palveluiden markkinoinnissa mahdollistaa palvelujen nykyistä tehokkaamman kilpailuttamisen ja palvelujen laatu tulee todennäköisesti paranemaan pitkällä aikavälillä. Metsävaratietojen parempi saatavuus voi parhaimmillaan johtaa siihen, että erityisesti pienten metsälöiden puuvaroilta ja metsänhoitotöille on aiempaa enemmän kysyntää.

Yritysvaikutukset

Uutta liiketoimintaa

Metsävaratietojen avaamisen arvioidaan synnyttävän uutta liiketoimintaa. Uutta liiketoimintaa odotetaan syntyvän muun muassa tietojärjestelmien ja sovellusten kehittämisessä. Tämän arvioidaan tuottavan uusia sähköisiä palveluja niin maanomistajalle kuin metsäsektorin toimijoille. Uudet palvelut voivat myös liittyä metsävaratiedon hyödyntämiseen muun muassa luontomatkailussa tai virkistyskäytössä. Esityksen seurauksena metsäpalveluyrittäjyys lisääntyy ja monipuolistuu. Metsävaratiedon parempi saatavuus tarjoaisi erityisesti metsäpalveluyrittäjille uusia mahdollisuuksia palvelujensa markkinointiin ja alentaisi markkinoille tulon kynnystä.

Metsävaratiedon avaaminen voi synnyttää uutta liikevaihtoa satojen tuhansien eurojen edestä yritystä kohden. Varovasti arvioiden tämä tarkoittaisi miljoonien eurojen uutta liikevaihtoa.

Metsäsektorin yritykset

Metsävaratieto muodostaa metsäsektorin toiminnan perustan. Metsävaratieto luo pohjan metsänomistajan kanssa käytävälle vuorovaikutukselle. Avatun tiedon tietosisällöllä on merkitystä toimijoiden tasapuolisten kilpailuedellytysten luomisessa. Kuviomuotoisen metsävaratiedon hyödyntämisessä on pitkät perinteet, minkä johdosta kaiken kokoiset metsäalan toimijat ovat tottuneet sitä käyttämään. Suomen metsäkeskus on tarjonnut metsävaratietoa hilamuodossa vasta vuoden ajan. Suurimmat yritykset ja metsänhoitoyhdistykset pystyvät hyödyntämään hilamuotoista metsävaratietoa sekä pitämään omissa tietojärjestelmissään metsävaratiedot ajan tasalla. Pienten yritysten osalta hilamuotoisen tiedon hyödyntäminen edellyttäisi tietojärjestelmien uudistamista. Pelkän hilamuotoisen metsävaratiedon avaaminen saattaisi johtaa metsänhoitotöiden osalta markkinoiden keskittymiseen. Avoin tieto lisää kilpailua. Sekä kuvioetta hilamuotoisen metsävaratiedon parempi saatavuus tarjoaa erityisesti metsäpalveluyrittäjille uusia mahdollisuuksia palvelujensa markkinointiin ja alentaisi markkinoille tulon kynnyksiä.

Puuta ostavien ja hakkaavien yritysten mahdollisuudet suunnitella strategista ja operatiivista puunhankintaa parantuvat.

Metsävaratietojen avaaminen ja digitalisaatio mahdollistavat maastotyön vähenemisen valmisteltaessa puukauppaa ja metsässä tehtäviä operaatioita. Avoin ja ajantasainen tieto mahdollistaa metsässä tehtävien toimenpiteiden paremman suunnittelun. Esimerkiksi korjuukelpoisuutta kuvaavien tietojen perusteella voidaan optimoida korjuukohteiden järjestystä kulloinkin vallitsevien olosuhteiden ja puun tarpeen mukaisesti. Tällä voidaan vähentää koneyrityksille aiheutuvaa kausivaihtelua ja siten parantaa koneiden käyttöastetta.

Ajantasaisen metsävaratiedon perusteella on mahdollista etsiä mahdollisia hakkuu- ja hoitotyökohteita markkinoinnin suuntaamiseksi. Avoimen metsätiedon hyöty tulee parhaiten esille olemassa olevissa asiakassuhteissa. Maanomistajien yhteystietojen poimintakriteerien laajennot suoramarkkinointia varten mahdollistavat suunnatun markkinoinnin, jolloin markkinointiponnistelut voidaan toteuttaa kustannustehokkaasti.

Metsätehon arvion (Kohti puuhuollon digitalisaatiota. Forest Big Data –hankkeen päätuloksia. Metsätehon tulosalvosarja 11/2016.) perusteella metsävaratiedon avaaminen mahdollistaa metsätietoinfrastruktuurin kehittämisen, jonka seurauksena voidaan saada jopa yli 100 miljoonan euron vuotuinen kokonaishyöty metsäsektorille.

Vaikutukset kansantalouteen

Vuonna 2016 runkopuun hakkuukertymä oli 70 milj. m³. Kotimaisesta puusta yli 80 prosenttia tulee yksityismetsistä. Vuosittain taimikonhoitoa ja nuoren metsän hoitoa tehdään noin 200 000 hehtaarilla ja kunnostusojitusta noin 55 000 hehtaarilla. Luonnonhoitohankkeita ja metsien suojelua toteutetaan joitakin tuhansia hehtaareita vuosittain. Kansantaloudellisesti on tärkeää, että tieto metsänhoitotarpeista ja hakkuumahdollisuuksista sekä ympäristöhoitokohteista on avoimesti käytettävissä kestävänsä metsätalouden harjoittamiseksi. Metsävaratieto luo pohjan metsätalouden toimenpiteidensuunnittelulle.

Metsä- ja energiategollisuuden julkaisemien investointien määrän perusteella puunkäyttö tulee lähivuosina lisääntymään 10 milj. m³. Tämä tarkoittaa noin 350 miljoonan euron lisäystä metsänomistajien saamiin vuosittaisiin kantorahatuloihin. Metsävaratietojen avaaminen mahdollistaa metsätietoinfrastruktuurin kehittämisen tukemaan muun muassa puukauppaa ja puunhankinnan prosesseja. Toimintaympäristön kehittämisen myötä investointihalukkuus Suomeen kasvaa. Ruotsissa on arvioitu, että yhden kruunun sijoitus metsävaratietojen inventointiin vuo-

sina 1982–1993 tuotti 65 kruunua takaisin (Skogsstyrelsen: Skogliga skattningar från laserdata. Meddelande 4/2016).

Ajan tasalla oleva avoin metsävaratieto antaa maanomistajille ja metsäalan toimijoille hyvän lähtökohdan suunnitella ja toteuttaa hoitotoita ja hakkuita nykyistä tehokkaammin ja oikea-aikaisesti. Metsien hoidon ja metsänhoidollisen tilan taso paranee valtakunnallisesti. Sen seurauksena maanomistaja saa korkeamman tuoton metsään investoimalleen pääomalle ja myös valtion verotulot kasvavat puukaupan vilkastumisen myötä. Myös metsiin kytkeytyvälle yritystoiminnalle esimerkiksi matkailulle luodaan nykyistä paremmat edellytykset.

Metsävaratiedon hyödyntäminen parantaa myös hiljaisten metsänomistajien tavoittamista. Avoimella metsävaratiedolla pystytään osoittamaan metsän antamat mahdollisuudet metsänomistajalle. Pellervon taloudellisen tutkimuslaitoksen tutkimuksessa (Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? – Metsänomistajien aktiivisuus ja siihen vaikuttaminen, PTT raportteja 255) todetaan, että metsävaratiedon saatavuus mahdollistaisi markkinaehtoisten palvelujen kohdentamisen nykyistä tehokkaammin. Tutkimuksen mukaan hiljaisten metsänomistajien hallussa on noin 10 prosenttia yksityisomisteisen metsätalouden pinta-alasta. Käyttämättömistä hakkuumahdollisuuksista heidän metsissään on noin 14 prosentin osuus. Mikäli tämän metsänomistajien joukon tarpeet tunnistetaan entistä paremmin ja heitä pystytään aktivoimaan metsien hoitoon ja käyttöön tai metsien suojeluun, on tällä merkittäviä kansantaloudellisia vaikutuksia. Yksin näiden metsien hakkuut mahdollistaisivat noin 250 milj. euron lisäyksen vuosittaiseen kantorahatuloon.

Vaikutukset julkiseen talouteen

Lakiesityksellä on välillisesti vaikutusta hakkuiden lisääntymiseen. Pitkällä tähtäimellä kansallisen metsästrategian tavoitteiden mukaisella 15 miljoonan kuutiometrin hakkuukertymän lisäyksellä ja 4 miljoonan kuutiometrin metsähakkeen käytön lisäyksellä olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia etenkin aluetasolla. Yksityismetsien kantorahatulot ja korjuu- ja kuljetusyrittäjien liikevaihto nousisivat. Vuonna 2016 yksityismetsien nettokantorahatulot olivat noin 1,8 miljardia euroa. Puunkäytön kasvu nostaisi valtion suoraa vuotuista verokertymää kasvaneiden kantorahatulojen sekä korjuun ja kuljetusten työtulojen ansiosta. Metsäteollisuus ry on arvioinut jokaisen tehtaalle tulevan puukuutiometrin verojalanjäljeksi 14 euroa/m³ koko tuotantoketju huomioiden. Lyhyellä tähtäimellä kotimaisen puunkäytön lisäys kymmenellä miljoonalla kuutiometrillä lisää valtion saamia verotuloja 140 milj. euroa.

Metsäsektori työllisti noin 65 000 henkilöä vuonna 2016. Lisääntyvien hakkuiden ansiosta työvoiman tarve kasvaisi metsätaloudessa aines- ja energiapuun korjuun ja kuljetuksen, metsänhoito- ja metsänparannustöiden sekä bioenergian tuotannon lisääntyessä. Esitys lisäisi työllisyyttä myös yritysten uusien liiketoimintamahdollisuuksien ansiosta.

4.2 Hallinnolliset vaikutukset

Vaikutukset Suomen metsäkeskukseen

Suomen metsäkeskus aloitti toimintansa 1 päivänä tammikuuta 2012. Metsätietojärjestelmään liittyvä rekisterinpito on yksi metsäkeskukselle säädetyistä julkisista hallintotehtävistä. Metsäkeskus käyttää metsävaratietoja metsälakien valvonnassa ja metsänomistajien neuvonnassa, metsänomistajille tuotettavissa sähköisissä palveluissa sekä muissa metsätalouden edistämistehtävissä. Metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamiseen on vuoden 2017 valtion talousarviossa osoitettu yhteensä 40 800 000 euron määräraha (momentti 30.40.46).

Metsäkeskus kerää metsävaratietoja noin 1,8 miljoonalta hehtaarilta vuosittain. Tietojen keruuseen, ylläpitoon ja luovutusten hallinnointiin sekä näihin liittyvien järjestelmien kehittämiseen ja ylläpitoon käytetään valtion rahoitusta noin 12 miljoonaa euroa vuosittain. Näihin tehtäviin tarvittava työpanos on nykyisellään noin 100 henkilötyövuotta vuotta kohden.

Ehdotus mahdollistaa metsävaratiedon aikaisempaa vapaamman jakelun. Tämä edellyttää muutoksia metsäkeskuksen tietojärjestelmiin ja niiden rajapintoihin. Ehdotetuista muutoksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäättökseen ja valtion talousarvion mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

Verohallinnon tietoaineistojen hyödyntämisellä voidaan tehostaa metsäkeskuksessa hallintoasioiden sähköistä käsittelyä.

Maanomistajien antamien suostumusten käsittely sekä metsätietoja koskevien luovutus päätösten valmistelu ja tekeminen vaativat 3–5 henkilötyövuoden resurssin metsäkeskuksessa. Lakiehdotuksen säännös, jonka mukaan metsäympäristöä kuvaavia julkisia ympäristötietoja koskevaa tietopyyntöä ei enää tarvitsisi perustella eikä tietojen luovuttamisesta tehtäisi hallintopäätöstä, vähentäisi resurssitarvetta metsätietolain mukaisissa tehtävissä todennäköisesti 1–1,5 henkilötyövuotta.

Vaikutukset metsävaratiedon laatuun

Ympäristötiedon direktiivin mukaan viranomaisten tulee pyrkiä siihen, että ympäristötiedot ovat sellaisessa muodossa tai formaatissa, että ne ovat helposti jäljennettävissä ja käytettävissä tietoverkoissa tai muissa sähköisissä välineissä. Samoin direktiivissä edellytetään ympäristötietojen laadun osalta, että kaikki viranomaisen keräämät tai sen puolesta kerätyt ympäristötiedot ovat ajankohtaisia, täsmällisiä ja vertailukelpoisia. Tietojen laatuvaatimuksia asetetaan myös tietosuojadirektiivissä. Tiedon käyttäjien tulisi voida luottaa siihen, että kuvioiden metsävaratiedot ja toimenpide-esitykset hoito- ja hakkuutarpeista pitäisivät paikkansa. Tämä edellyttäisi muun muassa sitä, että jo toteutettuja toimenpiteitä koskevat tiedot pystyttäisiin päivittämään metsävaratietojärjestelmän kuviomuotoisiin metsävaratietoihin mahdollisimman kattavasti. Tämä olisi mahdollista vain, kun maanomistajat ja toimenpiteitä toteuttavat toimijat voisivat osallistua tiedon päivittämiseen. Myös joukkoistetussa tiedonkeruussa nähdään mahdollisuuksia tiedon laadun parantamiseen.

Lakiehdotuksen säännös (7 §), joka mahdollistaisi metsäkeskuksen metsätietojärjestelmän tietojen päivittämisen eri tahojen toimittamalla luotettavaksi arvioidulla tiedolla, antaisi edellytykset metsävaratiedon nykyistä tehokkaammalle päivittämiselle. Erityisesti hakkuukonetyössä kerätyn tiedon käyttäminen parantaisi merkittävästi tiedon laatua, koska näin saatava tieto perustuisi todelliseen toteutustietoon ja mittauksiin. Joukkoistettu tiedonkeruu myös monipuolistaisi metsävaratiedon sisältöä. Lakiehdotuksen mukaan metsäkeskus ei vastaisi ulkopuolisten tahojen vapaaehtoisesti toimittamien metsävaratietojen virheettömyydestä. Jos rekisterinpitöön liittyviä tehtäviä hoitava metsäkeskuksen toimihenkilö olisi tarkastanut näiden tietojen oikeellisuuden maastossa, sovellettaisiin kuitenkin metsätietolain 7 §:n 1 ja 2 momenttia. Metsäkeskuksen on otettava nämä seikat huomioon tietojärjestelmiensä kehitystyössä. Tiedon lähteen tulee siis käydä ilmi tietojärjestelmästä.

Vaikutukset muihin viranomaisiin

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia muihin viranomaisiin. Verohallinto menettäisi aineiston luovutuksesta saatavina tuloina joitakin kymmeniätuhansia euroja, kun taas metsäkes-

kus saisi tiedot maksutta. Toisaalta se, että maksuja ei perittäisi viranomaisten välillä, vähentää hallinnollista työtä, kuten myös teknisen käyttöyhteyden käyttäminen.

Avoimen tiedon myötä metsävaratiedot olisivat aikaisempaa helpommin myös muiden viranomaisten käytettävissä. Lainsäädännön muutoksella ei kuitenkaan olisi vaikutusta tiedon saatavuuteen metsätietojärjestelmästä, sillä jo olemassa olevan lainsäädännön mukaan metsävaratiedot on voitu luovuttaa muun muassa laissa säädetyn tehtävän hoitamista varten.

4.3 Ympäristövaikutukset

Metsävaratiedon vapaa saatavuus parantaa mahdollisuuksia kehittää ympäristön tilan seuranta sekä uusia toimintamalleja ja palveluja, joilla on myönteinen vaikutus ympäristön tilan ja metsätalouden kestävyuden kehittämiseen. Kaikki tämä on omiaan parantamaan metsätalouden yleistä hyväksyttävyyttä.

Avoin ja ajantasainen tieto mahdollistaa metsässä tehtävien toimenpiteiden paremman suunnittelun, minkä johdosta monimuotoisuus ja ympäristöasiat tulevat paremmin huomioituksi ja kohteiden korjuun ajoittamisella pystytään vähentämään korjuuvaurioita. Esimerkiksi kasvu- paikkaa kuvaavilla tiedoilla voidaan parantaa uudistamiseen liittyvän maanmuokkaukseen ja kunnostusojituksen vesiensuojelutoimenpiteiden suunnittelua. Tämä puolestaan vaikuttaa positiivisesti vesien laatuun. Monimuotoisuudelle arvokkaiden kohteiden turvaaminen onnistuu paremmin, kun ne voidaan ottaa huomioon jo metsässä tehtävää toimenpidettä suunniteltaessa ja tiedot ovat käytettävissä myös työn toteuttajalla.

Metsätaloustoimenpiteiden lisäksi monimuotoisuutta kuvaavia tietoja voidaan hyödyntää myös metsien suojelukohteiden löytämisessä ja suojelutoimenpiteiden kohdentamisessa sekä mahdollisen valtionrahoituksen hakemisessa. Niukkojen suojeluresurssien kohdentamisella monimuotoisuuden kannalta arvokkaimpiin kohteisiin parannetaan suojelun kustannustehokkuutta.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esitys edistäisi ympäristöä kuvaavien julkisten metsävaratietojen saatavuutta niin, että tietojen pyytäjän ei tarvitsisi perustella pyyntöään.

Ympäristötiedotdirektiivin ensimmäisen johdantolauseen mukaan ympäristötiedon entistä laajemmalla julkisella saatavuudella ja tällaisen tiedon levittämällä edistetään osaltaan tietoisuuden lisääntymistä ympäristökysymyksistä, vapaata keskustelua ja yleisön aktiivisempaa osallistumista ympäristöä koskevaan päätöksentekoon sekä viime kädessä parempaa ympäristöä. Esityksessä katsotaan, että ympäristötiedon saatavuuden paranemisella on positiivinen vaikutus metsäympäristön tilaan tietoisuuden lisääntymisen, vapaan keskustelun ja yleisön aktiivisemmän osallistumisen kautta.

Hilamuotoinen metsävaratieto, metsälain 10 §:ssä tarkoitettujen erityisen tärkeiden elinympäristöjen tiedot sekä metsien tilaa muuttavien toimenpiteiden tiedot (metsänkäyttöilmoitukset ja Kemera-tuella rahoitetut toimenpiteet) on tarkoitus viedä internetiin. Lisäksi kuviomuotoiset metsävaratiedot olisivat saatavilla pyydettyäessä. Ehdotettu uusi ympäristötietojen luovuttamista koskeva säännös yhdessä Metsätieto ja sähköiset palvelu -kärkihankkeessa tehtävän kehittämistyön kanssa parantaa tiedon saatavuutta ja tehostaa hallitusohjelman mukaisesti metsävaratietojen hyödyntämistä ja edistää digitalisaatiota. Ratkaisu mahdollistaa muun muassa sähköisen puukauppapaikan kehittämisen ja uusien sähköisten palveluiden syntyminen. Metsän-

omistajien ja metsäalan toimijoiden aktivoitumisella on myös aluekehityksen kannalta myönteinen vaikutus.

Esityksen johdosta metsävaratiedon antaminen voitaisiin toteuttaa avoimen rajapinnan kautta, joka mahdollistaisi paitsi saatavuuden turvaamisen myös erilaisten julkiseen metsävaratietoon perustuvien rajapintapalveluiden kehittämisen. Rajapintapalveluilla tarkoitetaan tietoteknisiä ratkaisuja, joiden avulla tietoja voidaan ladata standardimuodossa. Tämä tehostaisi metsävaratiedon hyödyntämistä olennaisesti ja loisi edellytyksiä uudelle yksityiselle palvelutuotannolle, joka loisi merkittävää lisäarvoa julkisin varoin tuotetulle tietovarannolle. Voidaan olettaa, että julkiseen metsävaratietoon sijoitetun pääoman tuotto kasvaisi huomattavasti. Maanomistajat todennäköisesti hyödyntäisivät metsävaratietoja erilaisten sähköisten palvelujen kautta. Avoin tieto helpottaisi palvelujen käyttöönottoa.

Metsäalan arvoketjussa on lukuisia rinnakkaisia ja peräkkäisiä toimijoita, jotka toimenpiteitä suunnitellessaan ja toteuttaessaan joutuvat vaihtamaan tietoja keskenään. Metsätietoja standardoidaan, jotta tiedon hyödyntäjät voisivat kehittää ja käyttää yhteensopivia tietojärjestelmiä. Sähköisesti siirrettävissä oleva metsätietostandardin mukainen metsävaratieto antaa mahdollisuuksia tietojen tehokkaaseen hyödyntämiseen metsäsektorilla sekä tietojen yhteiskäyttöön julkisella sektorilla (esimerkiksi palo- ja pelastustoimi, vesistöjen valuma-aluekohtainen tarkastelu, luonnonsuojelu). Metsätietostandardien avulla sekä avointen aineistojen käyttö että toimijoiden välinen tiedonsiirto helpottuvat, mikä parantaa toiminnan tehokkuutta.

5 Asian valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Suomen metsäkeskuksen kanssa. Säädöshanketta on käsitelty useissa eri tilaisuuksissa muun muassa Metsätieto- ja sähköiset palvelut -hankkeen ohjausryhmässä (MMM001:00/2016). Valmistelun aikana on kuultu metsävaratietojen päivittämisen ja sähköisten palvelujen kehittämisen asiantuntijoita.

Maa- ja metsätalousministeriö hankki vuonna 2016 puhelinhaastattelututkimuksen, jolla selvitettiin maanomistajien mielipiteitä metsävaratietojen avaamisesta. Haastattelun toteutti TNS Gallup Oy elokuussa 2016. Haastattelututkimukseen osallistui 1003 metsänomistajaa. Tulosten perusteella maanomistajat arvostavat ilmaista metsävaratietoa ja Suomen metsäkeskuksen antamaa neuvontaa. Maanomistajat haluavat metsävaratietojen olevan metsäsektorin toimijoiden käytössä. Tämän koetaan helpottavan asiointia. Enemmistö hyväksyy metsävaratietojen avaamisen. Kysymyksestä riippuen 45–69 prosenttia metsänomistajista kannatti ja 19–44 prosenttia vastusti metsävaratietojen tai niiden osien avaamista.

Lausuntokierros syksyllä 2016

Maa- ja metsätalousministeriö järjesti syksyllä 2016 luonnoksesta hallituksen esitykseksi lausuntokierroksen. Lausuntokierroksella olleeseen luonnokseen hallituksen esitykseksi sisältyi säännös, joka olisi antanut maanomistajalle mahdollisuuden poistattaa kuviomuotoisia metsävaratietoja metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot oikeusministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, ulkoasiainministeriöltä, Suomen metsäkeskukselta, Maanmittauslaitokselta, Metsähallitukselta, Luonnonvarakeskukselta, tietosuojavaltuutetulta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Verohallinnolta, Koneyrittäjien liitto ry:ltä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Metsäteollisuus ry:ltä, Suomen Sahat ry:ltä, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf:ltä, Pääkaupunkiseudun metsänomistajat ry:ltä, Etämetänomistajien liitto ry:ltä, Open Knowledge Finland ry:ltä, Karttakeskus Oy:ltä, Tieto Oyj:ltä,

HE 170/2017 vp

Bitcomp Oy:ltä, Oy Silvadata Ab:ltä, OP ryhmältä, Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä, WWF Suomelta, Ekometsätalouden liitto ry:ltä, METO - Metsäalan Yrittäjät ry:ltä, METO - Metsäalan Asiantuntijat ry:ltä ja Suomen Latu ry:ltä.

Monet lausunnonantajat totesivat esitysluonnoksen tukevan hallitusohjelman tavoitetta tehostaa metsävaratietojen käyttöä. Toisaalta muutamat lausunnonantajat eivät pitäneet ehdotettuja tietojenluovutussäännöksiä riittävinä ympäristötiedon saatavuuden ja ympäristötietodirektiivin tavoitteiden kannalta. Erityisesti ehdotettu maanomistajan kiello-oikeutta koskeva säännös jatkoi lausunnonantajien mielipiteitä.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota muun muassa metsänomistajaryhmien ja metsäsektorin toimijoiden tasapuoliseen kohteluun samoin kuin tasapuolisten kilpailuedellytysten luomiseen. Lausunnoissa tuotiin esille myös se, ettei lainsäädäntöä pitäisi sitoa johonkin tiettyyn inventointimenetelmään tai tiedonkeruuyksikköön (esimerkiksi hila ja kuvio). Muutamat lausunnonantajat pitivät vaikutusarviointeja puutteellisina ympäristötietojen saatavuuden osalta.

Oikeusministeriö totesi lausunnossaan, että ehdotettua maanomistajan kiello-oikeutta tulisi tarkastella suhteessa perustuslain 12 §:n 2 momenttiin (julkisuusperiaate) esitysluonnoksen perustuslakiosiossa. Valtiovarainministeriö totesi esitykseen sisältyvään, maanomistajan kiello-oikeutta koskevaan säännökseen liittyvän oikeudellisia ongelmia. Ministeriö katsoi julkisen tiedon hyödyntämisen kannalta olevan välttämätöntä, että julkisesti kustannetut ja julkisen hallinnon ylläpitämät tietovarannot ovat laajasti ja mahdollisimman avoimesti saatavilla sekä ajantasaisia, kattavia ja sisällöltään eheitä. Valtiovarainministeriö katsoi, että esitys on tältä osin ongelmallinen kansallisten tiedon hyödyntämistä koskevien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Lausuntoyhteenvedo löytyy valtioneuvoston internet-sivulta (valtioneuvosto.fi/hankkeet) hankenumeron (MMM004:00/2016) perusteella.

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

Lainsäädännön arviointineuvosto on antanut luonnoksesta hallituksen esitykseksi lausunnon. Arviointineuvoston näkemys on että vaikutusarviot ovat yleisellä tasolla kattavia, mutta niiden perusteella ei voi muodostaa kokonaiskuvaa metsätietojärjestelmän vaikutuksista. Esitysluonnoksessa ei ole suuntaa-antavia euromääräisiä vaikutusarvioita metsänomistajille, yrityksille tai julkiselle taloudelle. Esitysluonnoksessa ei myöskään erotella lyhyen ja pidemmän ajan vaikutuksia. Arviointineuvoston lausunto löytyy valtioneuvoston kanslian internet-sivulta www.vnk.fi/arviointineuvosto.

Jatkovalmistelu

Syksyllä 2016 lausuntokierroksella olleeseen luonnokseen hallituksen esitykseksi sisältyi säännös, joka olisi antanut maanomistajalle oikeuden vaatia omien kuviomuotoisten metsävaratietojensa poistamista metsätietojärjestelmästä. Rekisteröidyn kiello-oikeutta koskeva säännös osoittautui oikeudellisesti ongelmalliseksi ja asiasta käytiin keskustelu oikeuskanslerinviraston kanssa. Asiaa on tarkasteltu edellä yleisperustelujen 2.2 luvussa komission Suomea vastaan käynnistämän rikkomusmenettelyn yhteydessä.

Lausuntokierroksen ja lainsäädännön arviointineuvoston lausunnon johdosta esityksen vaikutusarviointeja on täydennetty. Vaikutusten arvioinnin otsikointia on muutettu. Esitykseen on kuvattu metsätietojärjestelmän merkitystä ja tarkennettu taloudellisia vaikutuksia määrällisesti. Myös ympäristövaikutuksia sekä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia on tarkennettu.

HE 170/2017 vp

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momenttia (valintaperusteet maanomistajalle suunnatussa suoramarkkinoinnissa) ja 13 c §:ää (tietojen edelleen luovutus suostumuksen perusteella) on tarkistettu. Lisäksi 1 §:ään on tehty tekninen tarkistus. Lakiehdotuksen 13 e (maanomistajan oikeus kieltää kuviomuotoisten metsävaratietojen tallentaminen) ja 13 f § (uusien kuviomuotoisten metsävaratietojen tuottaminen) on poistettu. Valmistelussa on lisäksi otettu huomioon metsätietolakiin lausuntokierroksen alkamisen jälkeen tehty muutos (laki 1327/2016) ja tehty sitä koskevat tarkistukset lakiehdotukseen ja perusteluihin.

Esityksen muutosten johdosta järjestettiin kuulemistilaisuus 6.9.2017. Kuulemistilaisuuteen kutsuttiin samat tahot, joilta pyydettiin syksyllä 2016 lausunto silloisesta hallituksen esitysluonnoksesta. Kuulemisessa tietosuojavaltuutettu esitti harkittavaksi, olisiko ympäristötietodirektiivin implementointia koskeva säännös mahdollista sisällyttää metsätietolain 4 §:ään. Verohallinnon palautteen perusteella on täsmennetty 13 e §:n sisältöä. Muulta osin esitystä kannatettiin. Esitykseen perusteluja on täydennetty kuulemistilaisuudessa esille tulleilla seikoilla.

Asia on lokakuussa 2017 käsitelty EU-ministerivaliokunnassa. Suomi on lähettänyt komissiolle kirjeen, jossa on kerrottu, millä tavalla lainsäädäntöä on tarkoitus muuttaa ympäristötietodirektiivin implementoimiseksi metsätietojärjestelmän osalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1 §. *Lain soveltamisala.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi julkisuuslain soveltamisen osalta. Lakiehdotuksen 13 d §:ään sisällytettäisiin säännös, jossa poikettaisiin julkisuuslain 16 §:n 3 momentista. Sen vuoksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovellettaisiin julkisuuslakia, ellei metsätietolaissa toisin säädetä. Voimassa olevan säännöksen mukaan tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan julkisuuslakia. Julkisuuslaista poikkeamisen perusteena on Euroopan unionin lainsäädäntö, jota tarkastellaan tämän esityksen yleisperustelujen 2.2 luvussa.

7 §. *Tietojen virheettömyys.* Metsätietolain 7 §:n 3 momentin mukaan metsävaratietoja päivitetään metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten sekä maanomistajan tai hänen valtuuttamansa metsäkeskukselle toimittamien tietojen perusteella. Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että säännöksestä poistettaisiin maininta maanomistajan tai hänen valtuuttamansa metsäkeskukselle toimittamista tiedoista. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan metsätietojärjestelmän metsävaratietoja voitaisiin päivittää kenen tahansa metsäkeskukselle toimittamien metsävaratietojen perusteella, jos tiedot eivät metsäkeskuksen harkinnan mukaan sisällä olennaisia puutteita, virheitä tai väärintulkintoja.

Metsävaratiedoilla tarkoitetaan metsätietolain 2 §:n mukaan metsiä sekä niiden hoitoa ja käyttöä kuvaavia paikkaan sidottuja tietoja. Metsätietolain 7 §:n 1 momentissa todetaan, että metsävaratiedot perustuvat eri menetelmillä tehtäviin arviointeihin, mittauksiin, kartoituksiin ja laskelmiin. Tietojen tarkkuus voi vaihdella siitä riippuen, mitkä tiedot ovat kyseessä, millä menetelmällä tiedot on kerätty ja miltä ajankohdalta tiedot ovat. Metsävaratiedoissa ei saa olla olennaisia puutteita, virheitä eikä väärintulkintoja. Tietojärjestelmään on talletettava tieto tiedonkeruumenetelmästä tai tiedon lähteestä ja tiedon ajankohdasta. Metsävaratietojen luonteen kuuluu, että ne voivat sisältää epätarkkuuksia. Toisaalta metsävaratiedon keruumenetelmiä kehitetään jatkuvasti. Vuoden 2010 jälkeen metsävaratietojen keruussa on siirrytty laserkeilauksen perustuvaan kaukokartoitukseen. Aikaisemmin metsävaratietojen keruu perustui kattavaan maastoinventointiin.

Metsätietolain 7 §:n 2 momentin mukaan tietojärjestelmään talletettuja metsävaratietoja on säännöllisin väliajoin päivitettävä ottaen huomioon kohdealueen ominaisuudet sekä metsäkeskuksen käytettävissä olevat henkilöresurssit, taloudelliset resurssit ja julkisten hallintotehtävien hoitoon liittyvät tietojenkäyttötarpeet.

Kuviomuotoisia metsävaratietoja päivitetään tällä hetkellä metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten sekä maanomistajan toimittaman tiedon perusteella. Lisäksi mallien avulla päivitetään vuosittainen kasvu. Tiedon päivityksessä voitaisiin hyödyntää myös hakkuukonetyössä syntyvää tietoa ja omavalvonnasta saatavaa tietoa sekä muiden kuin maanomistajan itsensä keräämiä metsävaratietoja.

Metsävaratiedot ovat direktiivin 2003/4/EY 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ympäristötietoja. Direktiivin 8 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on mahdollisuuksien mukaan varmistettava, että kaikki sen keräämät tai sen puolesta kerätyt ympäristötiedot ovat ajankohtaisia, täsmällisiä ja vertailukelpoisia.

Edellä oleva huomioon ottaen esityksessä katsotaan, että metsävaratietojen osalta on perusteltua mahdollistaa, että jatkossa metsäkeskus voisi hyödyntää sille ulkopuolisten toimittamia metsävaratietoja edellyttäen, etteivät tiedot metsäkeskuksen harkinnan mukaan sisällä olennaisia puutteita, virheitä tai väärintulkintoja. Metsävaratiedon laatuvaatimuksia ei ole mahdollista kytkeä teknisiin vaatimuksiin, koska tietojenkeruumenetelmiä kehitetään koko ajan ja tiedon tarkkuus vaihtelee sen mukaan, mitä tiedonkeruutapaa on käytetty.

Ehdotetun säännöksen mukaan metsäkeskus ei vastaisi ulkopuolisten tahojen vapaaehtoisesti toimittamien metsävaratietojen virheettömyydestä. Jos rekisterinpitoon liittyviä tehtäviä hoitava metsäkeskuksen toimihenkilö olisi tarkastanut näiden tietojen oikeellisuuden maastossa, sovellettaisiin kuitenkin metsätietolain 6 §:n 1 momenttia. Toimihenkilöt vastaisivat kukin tietojen virheettömyydestä siltä osin kuin he ovat niitä käsitelleet. Metsäkeskuksen on otettava nämä seikat huomioon tietojärjestelmiensä kehitystyössä. Tiedon lähteen tulee siis käydä ilmi tietojärjestelmästä. Tässä yhteydessä voidaan todeta, että metsätietolain 14 §:ssä säädetään erikseen metsävaratietojen virheettömyyttä koskevasta selvityksestä. Selvitys on annettava, kun tietoja luovutetaan sivulliselle tai kun rekisteröity tarkistaa omat tietonsa.

8 §. *Julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla.* Voimassa olevan lain 8 §:n 2 momentti koskee tietojen luovuttamista teknisen käyttöyhteyden avulla metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten. Tällöin tietojen luovutuksen edellytyksenä on rekisteröidyn suostumus. Lakiin on juuri äskettäin lisätty säännös, jonka mukaan luoton myöntämistä ja luoton valvontaa varten tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla myös ilman maanomistajan suostumusta. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vastedes ei edellytettäisi rekisteröidyn suostumusta, kun metsätietojärjestelmän tietoja luovutettaisiin teknisen käyttöyhteyden avulla metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten. Luovutuksen edellytyksenä olisi uuden säännöksen mukaan se, että luovutuksensaajalla on henkilötietojen suoja koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Käytännössä tämä tarkoittaa, että henkilötietojen käsittelyn peruste tulee joko henkilötietojen suoja koskevasta lainsäädännöstä tai erityislaista. Metsätietojärjestelmän keskeisenä käyttötarkoituksena on metsätalouden edistäminen. Metsätietolain voimassa olevan säännöksen mukaan luoton myöntämistä ja luoton valvontaa varten tiedot voi saada ilman suostumusta. Metsävaratietojen tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen ja hallinnollisen tasapuolisuuden näkökulmasta on perusteltua asettaa yksityiset toimijat eli luottolaitokset ja toisaalta metsäalan palveluja tarjoavat yritykset samaan asemaan arvioitaessa tietojenluovutusten perusteita.

9 §. *Tietojen luovuttaminen suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten.* Metsätietolain 9 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten.

Pykälän 1 momentti liittyy maanomistajan yhteystietojen luovuttamiseen metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia varten silloin, kun maanomistaja ei ole tällaista luovutusta kieltänyt. Pykälän 1 momentti olisi ehdotettuja uusia maanomistajan yhteystietojen valintaperusteita lukuun ottamatta samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 9 §:n 1 momentti. Voimassa olevan lain 9 §:n 1 momentissa mainitut valintaperusteet liittyvät etupäässä henkilöön. Uudet valintaperusteet liittyisivät metsävaratietoihin. Uusia valintaperusteita olisivat tilan tai muun alueen pinta-ala, sijainti, pääpuulaji ja puuston keskitalavuus. Maanomistajien yhteystietojen luovuttamisessa suoramarkkinointia varten on kyse henkilötietojen luovuttamisesta. Näin ollen yhteystietojen valintaperusteiden tulisi olla tarpeellisia suoramarkkinoinnissa. Asiasta ei ole tarpeen erikseen säätää, koska vaatimus tulee suoraan henkilötietolain 7 ja 9 §:stä (käyttötarkoitussidonnaisuus ja tarpeellisuusvaatimus).

Suoramarkkinoinnin tulisi liittyä metsätalouteen. Siihen liittyen on perusteltua tarkistaa maanomistajien yhteystietojen valintaperusteita. Esityksessä katsotaan, että metsäpalveluja tarjoavien yritysten kannalta olisi parempi, jos markkinoinnissa voitaisiin enemmän hyödyntää metsävaratietoihin perustuvia maanomistajien yhteystietojen valintaperusteita. Tilan pinta-alaa ei voimassa olevan lain mukaan ole ollut mahdollista käyttää palvelujen valintaperusteena. Vastedes yhteystietojen valintaperusteena voisi olla tilan tai muun alueen tietty vähimmäis- tai enimmäiskoko samoin tilan tai muun alueen sijainti, pääpuulaji ja puuston keskitilavuus. Esityksessä katsotaan, että ehdotetut valintaperusteet helpottaisivat markkinoinnin kohdistamista ja halutunlaista kohteiden löytymistä. Esityksessä arvioidaan, että tilan koko yhteystietojen valintaperusteena voi kuitenkin johtaa siihen, että osa yrityksistä suuntaa markkinointinsa vain suurille tiloille. Toisaalta metsävaratietoihin liittyvien uusien valintaperusteiden lisääminen lakiin madaltanee joidenkin pienimpien metsäpalveluja tarjoavien alalle tuloa. Pääpuulajin lisääminen helpottaa halutunlaisten kohteiden löytymistä ja markkinoinnin kohdentamista maanomistajille. Esimerkiksi järeän männyn sahaukseen erikoistuneet laitokset ovat kiinnostuneita vain männyn päätehakkuista, eivät kaikista päätehakkuista. Valintakriteerin avulla saha- tai puunhankintaorganisaatio voisi kohdistaa suoramarkkinointinsa juuri haluamiinsa kohteisiin eivätkä maanomistajat saisi turhaa suoramarkkinointia. Vastaavasti osa kuitupuuta käyttävistä laitoksista on erikoistunut vain tietyn puulajin kuten esimerkiksi koivukuidun käyttöön. Esityksessä katsotaan, että yhteystietojen valintaperusteiden kytkeminen metsävaratietoihin edellä esitetyllä tavalla tarjoaisi erityisesti metsäpalveluyrittäjille uusia mahdollisuuksia palvelujensa markkinointiin ja alentaisi markkinoille tulon kynnystä. Ajantasaisen metsävaratiedon perusteella voisi etsiä mahdollisia hakkuu- ja hoitotyökohteita markkinoinnin suuntaamiseksi. Puuta ostavien ja hakkaavien yritysten mahdollisuudet suunnitella suuralueiden puunhankintaa pidemmällä aikavälillä voisivat myös parantua.

Henkilötietojen käsittelyn kaksi keskeistä periaatetta ovat käyttötarkoitussidonnaisuus ja tarpeellisuusvaatimus (henkilötietolaki 7 ja 9 §). Tarkoituksena on, että tietopyynnössä voi esittää käytettäväksi useampaa yhteystietojen valintaperustetta. Edellä mainituista henkilötietojen käsittelyn keskeisistä periaatteista kuitenkin johtuu, että tietopyynnön esittäjän tulee pystyä osoittamaan, millä tavoin tietopyynnössä mainitut valintaperusteet liittyvät tietopyynnön esittäjän metsätalouteen liittyvään yritystoimintaan ja suunniteltuun suoramarkkinointiin.

Voimassa olevan lain 9 §:n 2 momentin mukaan pelkkien metsävaratietojen luovuttaminen (ilman yhteystietoja) edellyttää maanomistajan suostumusta. Koska lakiehdotuksen 13 d §:n mukaan vastedes metsävaratietoja voitaisiin luovuttaa ilman henkilötietojen suojaa koskevia rajoitteita, säännös ei ole enää tarpeen. Voimassa olevan lain 2 momentin mukaan sekä maanomistajan yhteystietojen että metsävaratietojen luovuttaminen suoramarkkinointia varten edellyttää maanomistajan suostumusta. Tällaisia suostumuksia ei ole annettu, minkä vuoksi kyseinen säännös ei ole enää tarpeen. Nykyistä 9 §:n 2 momentin säännöstä ei sisällytettäisi ehdotettuun 9 §:ään.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, että suoramarkkinointitarkoitusta varten luovutettavien tietojen tulee olla tarpeellisia ilmoitettuun suoramarkkinointitarkoitukseen. Säännös vastaa voimassa olevan lain 3 momentin ensimmäistä virkettä. Voimassa olevan lain 9 §:n 3 momentissa on sähköisen viestinnän avulla tapahtuvaa suoramarkkinointia koskeva säännös. Kyseinen säännös ehdotetaan sisällytettäväksi pykälän 2 momenttiin. Mainitussa säännöksessä viitattaisiin kumotun sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) sijasta tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 24 lukuun.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi maanomistajan yhteystietojen luovuttamisesta mielipide- ja markkinatutkimukseen tai muihin niihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin. Pykälän 3 momentti on samansisältöinen kuin voimassa olevan lain 9 §:n 4 momentti.

10 §. *Tietojen luovuttaminen eräissä liiketoimintaan liittyvissä tapauksissa.* Metsätietolain 10 §:ssä on säännös, jolla poiketaan siitä, mitä henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään. Säännöksen mukaan metsätietojärjestelmän tietoja ei saa luovuttaa jäsenyyden perusteella sellaiselle yhteisölle, joka harjoittaa liiketoimintaa. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Lakiehdotuksen 13 d §:n mukaan julkiset ympäristötiedoiksi katsottavat metsävaratiedot olisivat jatkossa kenen tahansa saatavilla. Kun lisäksi otetaan huomioon se, että metsänhoitoyhdistysten jäsenyys on nykyisin vapaaehtoista, säännös voidaan kumota.

12 §. *Tietojen luovuttaminen kaukokartoitusaineistojen puustotulkintaa varten.* Metsätietolain 12 §:n mukaan koealaa koskevia tietoja voidaan luovuttaa kaukokartoitusaineistojen puustotulkintaa varten. Tietojen luovuttamisen edellytyksenä on, että niitä käytetään vain sellaisten metsien puustotulkinnassa, joita koskevien tietojen käsittelyyn luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus. Säännös ehdotetaan kumottavaksi. Tarkasti paikannetuilta koealoilta mitataan puustoa kuvaavia tunnuksia kuten muun muassa pituus ja läpimitta. Koealalta mitattujen tietojen ja kaukokartoitusaineiston perusteella voidaan tulkita metsävaratiedot. Koska tulkinnassa tarvittavat koealojen tiedot voitaisiin jatkossa luovuttaa ehdotetun 13 d §:n mukaisesti ilman tietopyynnön perusteluvaatimusta, säännös voidaan kumota.

13 a §. *Teknisen käyttöyhteyden avaaminen.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siihen sisällytettäisiin yleiset säännökset menettelystä, kun henkilötietoja luovutetaan teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälän muuttaminen on tarpeen, koska se liittyy ehdotettuun 8 §:n 2 momentin säännökseen. Vastedes tietojen luovuttamisen perusteena kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten voisi olla muukin laissa säädetty henkilötietojen käsittelyn peruste kuin suostumus. Suostumusta koskevista erityissäännöksistä ehdotetaan säädettäväksi 13 b §:ssä.

Pykälän 1 momentti säilyisi ennallaan. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että tekninen käyttöyhteys voitaisiin avata, jos rekisterinpitäjä on päätöksellään rekisteröinyt luovutuksensaajan metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi ja hyväksynyt luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen. Säännöksessä tarkoitetaan, että hallintopäätös on tehtävä sekä sähköisen palvelun käyttäjäksi rekisteröitymisestä että henkilötietojen käsittelyn perusteesta. Jos luovutuksensaajaa ei ole aiemmin rekisteröity sähköisen palvelun käyttäjäksi, tehdään vain yksi hallintopäätös, jossa päätetään samanaikaisesti sekä rekisteröinnistä palvelun käyttäjäksi että henkilötietojen käsittelyn perusteesta. Jos luovutuksensaaja on jo aiemmin rekisteröity sähköisen palvelun käyttäjäksi, tarvitaan vain henkilötietojen käsittelyn perustetta koskeva päätös. Lisäksi pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että päätökseen tulisi liittää ehto, jonka mukaan luovutuksensaaja on velvollinen ilmoittamaan metsäkeskukselle harjoittamansa elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan lopettamisesta tai muusta seikasta, jolla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja. Tämä säännös on myös voimassa olevan lain 13 a §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisteröinti tulisi peruuttaa, jos luovutuksensaaja ei noudata rekisteröintiä koskevaan päätökseen liitettyjä ehtoja tai rajoituksia. Tämä säännös on myös voimassa olevan lain 13 a §:n 5 momentissa.

13 b §. *Teknisen käyttöyhteyden avaaminen suostumuksen perusteella.* Voimassa olevan lain 13 b § ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 13 c §:ksi. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi menettelystä, kun tekninen käyttöyhteys avataan suostumuksen perusteella. Lakiehdotuksen 13 a §:n 2 momentin mukaan teknisen käyttöyhteyden avaaminen edellyttää hallintopäätöstä sekä sähköisen palvelun käyttäjäksi rekisteröimisestä että henkilötietojen käsittelyn perusteesta. Tähän liittyen ehdotetaan säädettäväksi, että tekninen käyttöyhteys voitaisiin avata tekemättä erillistä

päätöstä luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä, jos maanomistaja on antanut suostumuksensa metsäkeskuksen tarjoamassa sähköisessä palvelussa. Metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi rekisteröintiin sovellettaisiin, mitä 13 a §:ssä säädetään. Sama säännös on voimassa olevan lain 13 a §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että rekisterinpitäjän tulisi huolehtia siitä, että maanomistaja saa ennen suostumuksen antamista tiedot luovutuksensaajalle asetetuista tietojen käyttöä koskevista ehdoista ja rajoituksista, suostumuksen peruuttamistavasta ja muista maanomistajan oikeuksien käyttämiseksi tarpeellisista seikoista. Sama säännös on voimassa olevan lain 13 a §:n 4 momentissa.

13 c §. *Luovutettujen tietojen käyttö.* Voimassa olevan lain 13 c § ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 13 e §:ksi. Uusi 13 c § vastaisi voimassa olevaa säännöstä luovutettujen tietojen käytöstä lukuun ottamatta uutta säännöstä, jonka mukaan tietojen edelleen luovuttamisen perusteena voisi olla myös rekisteröidyn suostumus. Sähköisten palvelujen kehittämisen kannalta on tärkeää, että maanomistajan suostumuksella tämän tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla käsittelevä henkilö voisi luovuttaa edelleen sivulliselle paitsi ympäristötietoja myös maanomistajan nimi- ja yhteystiedot. Rekisteröidyn suostumuksen tulee täyttää henkilötietolain vaatimukset.

13 d §. *Ympäristötiedon luovuttaminen.* Pykälä on uusi ja sen taustalla on komission Suomelle antama perusteltu lausunto ympäristötietodirektiivin kansallisesta täytäntöönpanosta. Asiaa on kuvattu myös yleisperustelujen 2.2 luvussa. Lakiehdotuksen 1 §:n mukaan metsätietojärjestelmän tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovellettaisiin julkisuuslakia, ellei metsätietolaissa toisin säädetä. Ehdotettu uusi pykälä on poikkeus julkisuuslain 16 §:n 3 momentista, joka koskee tietojen luovuttamista viranomaisen henkilörekisteristä. Siltä osin kuin kyse on ympäristötietodirektiivin 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista ympäristötiedoista, niitä sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa saisi luovuttaa, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Salassapitosäännöksillä tarkoitetaan julkisuuslain tai muun lain salassapitosäännöksiä. Metsäympäristöä ja niitä kuvaavat toimenpiteet ovat pääsääntöisesti julkista tietoa. Poikkeaminen julkisuuslain 16 §:n 3 momentista tarkoittaa, että metsäkeskus ei vastedes olisi velvollinen selvittämään julkisten ympäristötietojen osalta sitä, onko luovutuksensaajalla henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää kyseisiä tietoja. Ympäristötiedoiksi katsottavat julkiset metsävaratiedot tulisi luovuttaa ilman, että hakijan tarvitsee perustella pyyntöään.

Ehdotettu uusi säännös perustuu ympäristötietodirektiivin säännöksiin. Ympäristötietodirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaiset velvoitetaan direktiivin säännösten mukaisesti saattamaan pyydettyä saataville niiden omassa tai viranomaisia varten toisen hallussa olevaa ympäristötietoa ilman, että pyynnön esittäjän on perusteltava pyyntönsä. Direktiivin 16. johdantolauseen mukaan ympäristötiedon ilmaisemisen tulee olla pääsääntö. Direktiivin 4 artiklassa säädetään poikkeuksista, jotka sallivat tietopyyntöjen epäämisen. Direktiivin 2 kohdassa säädetään sekä salassapitoon että henkilötietojen suojaamiseen liittyvistä epäämisperusteista. Direktiivin 2 kohdan f alakohdan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että pyyntö saada ympäristötietoa voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti henkilötietojen ja/tai luonnollista henkilöä koskevien tiedostojen luottamuksellisuuteen, jos kyseinen henkilö ei ole antanut suostumustaan tiedon ilmaisemiseen ja jos tällaisesta salassapidosta säädetään kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä. Mainittu f alakohta liittyy sellaisiin henkilötietoihin, joiden salassapidosta on kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä säännös. Säännös ei siten liity julkisten henkilötietojen luovuttamiseen. Direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan mainitun kohdan epäämisperusteita on tulkittava suppeasti ottaen kussakin yksittäistapauksessa huomioon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu. Direk-

tiivin 4 artiklan 2 kohdassa jäsenvaltiot velvoitetaan myös varmistamaan se, että tietosuojadirektiivin vaatimuksia noudatetaan.

Ympäristötiedodirektiivin 4 artiklan 4 kohdan mukaan pyydetty viranomaisen omassa tai viranomaista varten toisen hallussa oleva ympäristötieto on saatettava saataville osittain, jos 1 kohdan d ja e alakohdassa tai 2 kohdassa tarkoitettu tieto on mahdollista erottaa muista pyydettyistä tiedoista. Ehdotettu uusi 13 d §, joka sisältäisi poikkeamisen julkisuuslain 16 §:n 3 momentista, perustuu nimenomaan direktiivin 4 artiklan 4 kohdan säännökseen. Mainitun säännöksen mukaan ympäristötieto on saatettava saataville osittain, jos on mahdollista erottaa toisistaan toisaalta julkiset ja salassa pidettävät ympäristötiedot sekä toisaalta henkilötiedot ja ympäristötiedot. Viimeksi mainitun osalta esityksessä katsotaan, että luonnollisen henkilön nimi-, osoite- ja muut yhteystiedot sekä henkilötunnus eivät ole ympäristötietoja. Tähän on päädytty sillä perusteella, ettei direktiivissä ole säännöksiä tai johdantolauseen mainintoja siitä, että ympäristötietona tulisi olla saatavilla esimerkiksi kiinteistöjen omistusta tai hallintaa koskevia tietoja. Sama koskee tietoja esimerkiksi siitä, mikä tahotoiteuttaa toimenpiteen, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa ympäristöön. Kyseiset henkilötiedot eli luonnollisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muut yhteystiedot sekä henkilötunnus ovat lisäksi direktiivin 4 artiklan 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla erotettavissa luovutettavista ympäristötiedoista. Edellä olevan perusteella esitetään, että metsätietojärjestelmästä voitaisiin luovuttaa julkisia ympäristötietoja, kunhan tietoihin ei sisälly luonnollisen henkilön nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta. Luonnollisen henkilön nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen sekä henkilötunnuksen luovuttamista koskisivat jatkossakin henkilötietojen suojaa koskevat säännökset ja siitä johtuvat henkilötietojen käsittelyn rajoitukset (s.o. julkisuuslain 16 §:n 3 momentti). Henkilötietojen suojaa koskevat säännökset koskisivat luonnollisesti myös niitä ympäristötietojen luovutuksia, joihin on yhdistetty luonnollisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja tai henkilötunnus. Tämä perustuu ympäristötiedodirektiivin 4 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava tietosuojadirektiivin velvoitteiden noudattaminen. Esityksessä katsotaan, että edellä mainitun kaltainen luovutettavien ympäristötietojen erottaminen muista tiedoista toteuttaa ympäristötiedodirektiivin 16. johdantolauseen vaatimuksen siitä, että ympäristötietojen luovuttamisen tulee olla pääsääntö.

Ympäristötiedon käsite on laaja. Direktiivin 2 artiklassa määritellään ympäristötiedot seuraavasti:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ”ympäristötiedolla” kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa:

a) ympäristön osa-alueiden, kuten ilman ja ilmakehän, veden, maaperän, maa-alueiden, maiseman ja luontokohteiden, kosteikot sekä ranta- ja merialueet mukaan luettuina, tilasta, biologisesta monimuotoisuudesta ja sen osatekijöistä, joihin sisältyvät myös geeniteknisesti muunnetut organismit, ja näiden osa-alueiden välisestä vuorovaikutuksesta;

b) erilaisista tekijöistä, kuten aineista, energiasta, melusta, säteilystä tai jätteistä, radioaktiivinen jäte, päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt mukaan luettuina, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin;

c) toimenpiteistä, mukaan lukien hallinnolliset toimenpiteet, kuten politiikoista, lainsäädännöstä, suunnitelmista, ohjelmista, ympäristösopimuksista sekä toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a ja b alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin ja tekijöihin, sekä toimenpiteistä ja toimista, jotka on suunniteltu suojelemaan näitä osa-alueita;

d) ympäristölainsäädännön toimeenpanoa koskevista kertomuksista;

e) kustannus-hyöty- ja muista taloudellisista analyysistä sekä oletuksista, joita käytetään c alakohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden ja toimien yhteydessä; ja

f) ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilasta, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta, sikäli kuin a alakohdassa tarkoitettujen ympäristön osa-alueiden tila tai näiden osa-alueiden välityksellä mikä tahansa b ja c alakohdassa tarkoitettu seikka vaikuttaa tai voi vaikuttaa niihin.

Ympäristötietodirektiivin tarkoittamia ympäristötietoja sisältyy metsätietolain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin metsätietojärjestelmän tietoihin. Lakiehdotuksen 13 d §:n 1 momentin 1 kohta kattaa Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 8 §:ssä säädetyt julkisiin hallintotehtäviin liittyvät hallintoasioita koskevat tiedot. Hallintoasioiden hoitamiseksi metsäkeskus käsittelee muun muassa metsänkäyttöilmoituksia, metsätalouden tukia koskevia rahoitushakemuksia, toteuttamissuunnitelmia tai toteutusilmoituksia sekä riistavahinkolain (105/2009) mukaisia hakemuksia, jotka sisältävät ympäristötietoja. Metsätietolain 4 §:n 1 momentin 2 kohta kattaa luonnollisiin henkilöihin liittyvät metsävaratiedot. Metsävaratiedot ovat ympäristötietoja. Metsävaratietoja on tällä hetkellä sekä kuvio- tai hilamuodossa. Metsävaratietoja ovat myös koaloilta mitatut tiedot sekä kaukokartoitusaineistot ja niistä edelleen jalostetut tiedot. Osa metsävaratiedosta on myös muiden viranomaisten tuottamia paikkatietoaineistoja. Jäljempänä on tarkemmin kuvattu, mitä tietoja ympäristötietodirektiivin ympäristötiedon käsitteeseen kuuluu. Tiedonkeruumenetelmien ja tietolähteiden muuttuessa myös tietosisältöön tai tiedon esitystapaan voi tulla muutoksia.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ympäristötiedoilla tarkoitettaisiin ensinnäkin metsiä ja muuta ympäristöä ja sen osa-alueita koskevia tietoja sekä tietoja tekijöistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin. Mainittu kohta liittyy ympäristötietodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan a ja b alakohtiin. Tällaisia tietoja ovat metsävaratiedoissa esitetyt tai hallintoasian yhteydessä ilmoitetut monimuotoisuutta, kasvupaikkaa ja puustoa kuvaavat tunnuksat. Monimuotoisuutta kuvaavat tiedot kuvaavat muun muassa sitä, mikä metsälain tarkoittama elinympäristö on kyseessä. Kasvupaikkaa kuvaavia tunnuksia ovat muun muassa maalaji ja kasvupaikkatyyppi. Puustoa kuvaavia tunnuksia ovat muun muassa puulaji, läpimitta, pohjapinta-ala, runkoluku, ikä, pituus ja tilavuus. Tähän kohtaan kuuluvia tietoja ovat myös kaukokartoitusaineistot ja niistä jalostetut tiedot. Metsäkeskuksen käytössä kaukokartoitusaineistoista on ilmakuvia, laserkeilauspistepilveä ja satelliittikuvia. Kaukokartoitusaineistosta on tuotettu esimerkiksi puuston pintamalli, joka kuvaa puuston pituutta. Metsäkeskuksen käytössä olevat muiden viranomaisten tuottamat paikkatietoaineistot kuvaavat ympäristön eri osa-alueita. Tällaisia ovat muun muassa pohjavesialueita, luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelma-alueita, Natura-alueita ja uhanalaisia eliöitä kuvaavat aineistot.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan ympäristötietoja olisivat ne suunnitelmat, sopimukset sekä tiedot hallinnollisista ja muista toimenpiteistä ja toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa metsiin ja muuhun ympäristöön, niiden osa-alueisiin ja tekijöihin. Tältä osin pykälän määritelmä liittyy direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Direktiivin mainitussa alakohdassa mainitaan esimerkiksi ympäristösopimukset ja toisaalta myös toimenpiteet ja toimet, jotka on suunniteltu suojelemaan ympäristön osa-alueita. Viime mainittua ei ole sisällytetty pykälän määritelmään, koska on selvää, että ympäristösopimukset ja muut toimenpiteet ja toimet, jotka on suunniteltu suojelemaan ympäristön osa-alueita, vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristöön. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi metsävaratietojen metsänhoitotöitä ja hakkuita kuvaavat toimenpide-esitykset, sekä hallintoasioissa kuten metsänkäyttöilmoitukses-

sa tai metsätalouden tukia koskevassa rahoitushakemuksessa, toteuttamissuunnitelmassa tai toteutusilmoituksessa ilmoitetut toimenpiteet.

Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan c alakohdan määritelmässä mainitaan ympäristöön liittyvät politiikat, lainsäädäntö ja ohjelmat. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdan d alakohdassa mainitaan ympäristölainsäädännön toimenpanoa koskevat kertomukset. Kyseisiä asioita ei sisällytettäisi ehdotettuun ympäristötiedon määritelmään, koska kyseiset tiedot ovat nykyisinkin saatavilla. Viranomaisilla on julkisuuslain 20 §:n nojalla velvollisuus tiedottaa toiminnastaan. Viranomaisen on tuotettava toimintaansa kuvaavaa tietoaineistoa kuten julkaisuja, esitteitä ja tilastoja sekä tietoja yhteiskunnallisesti merkittävistä ratkaisuksistaan.

Pykälän 1 momentin 3 kohdan mukaan ympäristötiedoilla tarkoitettaisiin tietoja pykälän 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuihin suunnitelmiin, sopimuksiin sekä hallinnollisiin ja muihin toimenpiteisiin ja toimiin liittyvistä kustannushyöty- ja muita taloudellisista analyyseistä ja oletuksista. Ehdotettu määritelmän kohta perustuu ympäristötiedodirektiivin 2 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Tällaisia tietoja ovat metsätalouden tukihakemuksessa esitettävä hankkeen toteuttamiseksi tarvittavan tuen määrä, toimenpiteen kustannusarvio sekä arvio hankkeen toteuttamisen yhteydessä saatavista tuloista.

Pykälän 1 momentin 4 kohdan mukaan ympäristötietoja olisivat tiedot kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta siltä osin kuin niihin vaikuttavat ympäristön osa-alueiden tila tai 2 kohdassa mainitut suunnitelmat, sopimukset taikka hallinnolliset ja muut toimenpiteet ja toimet. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi muinaismuistoja kuvaavat tiedot. Metsäkeskuksen hallussa olevien muinaismuistoja kuvaavat tiedot ovat peräisin Museovirastolta.

Suomen metsäkeskus on vuodesta 2016 alkaen luovuttanut metsävaratietoa sekä hila- että kuviomuodossa. Hila- ja kuviomuotoisella metsävaratiedolla on omat vahvuutensa ja heikkoutensa, minkä johdosta tietojen hyödynnettävyys eri käyttötarkoituksiin vaihtelee. Hilan metsävaratiedot kuvaavat pienempää aluetta kuin kuvio ja tämän vuoksi ne kuvaavat puustossa olevaa vaihtelua suurella alueella paremmin kuin kuviomuotoiset metsävaratiedot. Kuviomuotoiset metsävaratiedot ovat ajan tasalla ja ne sisältävät toimenpide-esitykset sekä tietoa monimuotoisuudesta. Sekä hila- että kuviomuotoiselle metsävaratiedolle on käyttöä. Ympäristötiedodirektiivi ei ota kantaa ympäristötiedon tarkkuustasoon. Sen sijaan direktiivissä kiinnitetään huomiota tietojen käytettävyyteen ja jäljennettävyyteen samoin kuin tietojen laatuun (esimerkiksi ajantasaisuus). Kehitettäessä tiedon jakamiseen tarkoitettua palvelua otetaan huomioon muun muassa käyttäjien tarpeita, käytettävyyttä ja tiedon laatuun liittyviä seikkoja. Palvelusta saatavan tiedon sisältöön vaikuttaa muun muassa se, mitä säädetään 7 §:ssä tietojen virheettömyydestä ja 15 §:ssä tietojen säilyttämisestä ja poistamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristötietoja koskevia tietopyyntöjä ei olisi tarpeen perustella. Pykälän 2 momentin mukaan tietopyyntöä ei voisi tehdä luonnollisen henkilön nimen, osoitteen, muun yhteystiedon tai henkilötunnuksen perusteella. Tämä tarkoittaa käytännössä, että jos tietoja pyydetään luonnollisen henkilön nimen, osoitteen, muun yhteystiedon tai henkilötunnuksen perusteella, sovellettavaksi tulevat henkilötietojen suojaa koskevat rajoitukset. Ympäristötietojen luovutusta varten tullaan toteuttamaan Avoin metsätieto -palvelu, jonka kautta pääosa tiedon luovutuksista tulee tapahtumaan. Palvelussa hilamuotoiset metsävaratiedot, monimuotoisuutta kuvaavat tiedot, metsänkayttöilmoitukset ja metsätalouden rahoitukseen liittyvien hakemusten ja ilmoitusten tiedot olisivat vapaasti selattavissa ja ladattavissa. Edellä mainittujen lisäksi palvelussa olisivat ladattavissa myös kuviomuotoiset metsävaratiedot. Palvelun kautta luovutettaviin tietoihin ei sisältyisi henkilön nimeä, osoitetta, muuta yhteystietoa tai henkilötunnusta, eikä kyseisiä tietoja voisi hyödyntää ympäristötietojen haussa. Palvelussa tietojen haun voisi tehdä esimerkiksi kunnan, karttalehden, suorakulmion tai moni-

kulmion perusteella. Tarkoituksena on, ettei metsäkeskus kerää tietoa siitä, mitkä tahot ympäristötietoja pyytävät, mutta sillä olisi mahdollisuus seurata tietopyyntöjä esimerkiksi IP-osoitteiden muodossa. IP-osoitteen perusteella ei voida yksilöidä käyttäjää. Metsäkeskus voisi kerätä tilastotietoa siitä, mitä metsäkeskuksen tietoja yleisö lataa.

Ympäristötietodirektiivissä painottuu julkisuusperiaate, mutta direktiivissä viitataan myös tietosuojadirektiivin säännösten noudattamiseen. Ympäristötietodirektiivi lähtee siitä, että ympäristötiedon epäämisperusteita on tulkittava suppeasti ottaen huomioon ympäristötiedon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu. Maanomistajan tai muun tahon nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja ei kuitenkaan voisi säännöksen perusteella luovuttaa siltä osin kuin kyse on luonnollisista henkilöistä. Myöskään henkilötunnuksen luovuttaminen ei olisi mahdollista ehdotetun pykälän nojalla. Henkilötunnuksen osalta voidaan todeta, että sen käsittelylle asetetaan jo henkilötietolain 13 §:ssä tiukat edellytykset. Jos ympäristötieto yhdistetään edellä mainittuihin tietoihin, muodostuu henkilörekisteri. Tällöin tiedon käsittelyssä on noudatettava henkilötietojen suojaa koskevia säädöksiä. Henkilötietolaissa säädetään henkilötietojen käsittelystä. Lakiehdotuksen 14 a §:n mukaan metsäkeskuksen tulisi muistuttaa tietopyynnön tekijää henkilötietojen suojaa koskevista säädöksistä tietoa yhdistettäessä.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että ympäristötietoja voitaisiin luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Ehdotettu tietojen luovuttamista koskeva säännös mahdollistaa jatkossa tietoaineistojen julkaisemisen tietoverkossa siten kuin paikkatietoinfrastruktuurista annetussa laissa (421/2009) säädetään. Mainittu laki perustuu Euroopan INSPIRE-direktiiviin. INSPIRE-direktiivissä on samantyyppiset maininnat paikkatietoaineistojen ja -palvelujen julkista saatavuutta koskevien rajoitusten suppeasta tulkinnasta kuin ympäristötietodirektiivissäkin (ks. INSPIRE-direktiivin 13 artikla). Metsäkeskus ei ole voimassa olevien metsätietolain säännösten perusteella voinut siirtää metsätietojärjestelmän tietoja tietoverkkoon yleisön saataville paikkatietoinfrastruktuurista annetun lain edellyttämällä tavalla. Ehdotetun uuden 13 d §:n nojalla siihen ei jatkossa enää olisi estettä. Uusi säännös on samalla myös INSPIRE-direktiivin asettamien velvoitteiden mukainen.

Ehdotetun 13 d §:n 2 momentin mukaan tiedon pyytäjän ei tarvitsisi perustella tietopyyntöään. Siltä osin kuin kyse on julkisista ympäristötiedoista, metsäkeskuksella ei olisi harkintavaltaa sen suhteen, luovutetaanko tiedot vai ei. Riittää, että tietopyynnön tekijä yksilöi pyytämänsä tiedot julkisuuslain 13 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla. Kun tietoja luovutetaan ehdotetun 13 d §:n nojalla, tietojenluovutukseen ei myöskään sovellettaisi metsätietolain 13 ja 13 a §:ssä säädettyjä tietojenluovutusmenettelyjä. Tietojenluovutusmenettelyjen soveltamiselle ei löydy perustetta, koska tietopyyntöäkään ei ole tarpeen perustella.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sillä, jolle on avattu tekninen käyttöyhteys metsätietojärjestelmään maanomistajan suostumuksen perusteella, olisi oikeus luovuttaa pykälän 1 momentissa tarkoitettuja ympäristötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen sivulliselle. Pykälän 1 momentin mukaan metsäkeskus voisi luovuttaa ympäristötietoja sivullisille ilman, että tietopyyntöä olisi tarpeen perustella. Sama oikeus olisi myös sillä, jolle on avattu tekninen käyttöyhteys metsätietojärjestelmään maanomistajan suostumuksen perusteella. Luovutus voisi koskea vain ympäristötietoja, minkä vuoksi maanomistajan nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja tai henkilötunnusta ei voisi pykälän 2 momentin nojalla luovuttaa sivullisille. Siltä osin kuin on kyse ympäristötietojen edelleen luovutuksesta yhdessä maanomistajan nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen tai henkilötunnuksen kanssa, sovellettavaksi tulisi ehdotettu 13 c §, joka koskee henkilötietojen edelleen luovutusta.

13 e §. *Tietojen saaminen Verohallinnolta.* Nykyinen 13 c § ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 13 e §:ksi.

Suomen metsäkeskuksella on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin (1346/1999) sisältyvien salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada Verohallinnolle ilmoitettu kuolinpesän asianhoitajan nimi- ja yhteystieto sekä maanomistajan yritys- ja yhteisötunnus. Tätä koskeva säännös lisättiin metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettuun lakiin vuoden 2017 alusta voimaantulleella muutoksella (1327/2016). Maa- ja metsätalousvaliokunnan mukaan (MmVM 21/2016 vp.) valiokunnalle toimitetussa selvityksessä oli todettu, että yritys- ja yhteisötunnuksen avulla pystytään kestävän metsätalouden rahoituslain nojalla myönnettävä tuki kohdistamaan oikealle tuensaajalle luotettavimmin ja vähimmällä työllä. Myös metsänkäyttöilmoituksen asianosaiset voidaan tunnistaa yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella ja varmistaa näin, että ilmoitus kohdentuu oikein. Metsäkeskuksella oleva ajantasainen tieto helpottaa metsäalan toimijoiden asiointia hallinnossa. Valiokunta kiinnitti myös huomiota siihen, että metsäkeskus toimittaa Verohallinnolle vuosittain tiedot kestävän metsätalouden rahoituslainsäädännön perusteella maksetuista tuista. Verohallinto tunnistaa maksunsaajat (verovelvolliset) ensisijaisesti yritys- ja yhteisötunnuksen perusteella. Erityisen tarpeellinen yritys- ja yhteisötunnus on yhteisömuotoisissa, kun metsäkeskuksella ei ole tietoa verotusyhtymän tai jakamattoman kuolinpesän osakkaista.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että metsäkeskuksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä Verohallinnolta julkisten hallintotehtävien hoitamista varten seuraavat tiedot:

- 1) kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot;
- 2) maanomistajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto maanomistajan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta;
- 3) kiinteistön hallintaoikeuden haltijan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto hallintaoikeuden haltijan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta;
- 4) kiinteistön yhteisömuotoisen verotusyhtymän yritys- ja yhteisötunnus; sekä
- 5) puolisojen yhdessä harjoittamaan metsätalouteen kuuluvan kiinteistön osalta puolisojen yhteinen yritys- ja yhteisötunnus.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa kuolinpesän asianhoitajan yhteystiedoilla tarkoitettaisiin osoitetta, puhelinnumeroa, sähköpostiosoitetta tai muuta vastaavaa tietoa. Pykälän 1 momentin 2 ja 3 kohdassa toiminnan harjoittamisen oikeudellisella muodolla tarkoitettaisiin Verohallinnon käyttämää yrityksen tai yhteisön oikeudellista muotoa, joka perustuu yhtiömuotoon ja verolainsäädännön vaatimuksiin. Henkilötunnus annettaisiin silloin, kun kuolinpesän asianhoitaja, maanomistaja tai hallintaoikeuden haltija on luonnollinen henkilö, jolla on henkilötunnus.

Voimassaoleva säännös kokee ainoastaan maanomistajan yritys- ja yhteisötunnuksen saamista. Tietoa kiinteistön hallintaoikeuden tai mahdollisen muun erityisen oikeuden haltijan yritys- ja yhteisötunnuksista ei sen sijaan ole katsottu voitavan sen perusteella antaa metsäkeskukselle. Kiinteistön hallintaoikeuteen sisältyy useimmiten oikeus harjoittaa metsätaloutta ja saada siitä syntyvät tuotot. Voimassa olevassa kestävän metsätalouden määräaikaissa rahoituslaisissa (34/2015) luonnolliset henkilöt, joilla on maanvuokraoikeus, testamenttiin perustuva käyttöoikeus, lesken hallintaoikeus, eläkeoikeus tai muu vastaava oikeus, ovat tuensaajia, ja heille voidaan myöntää tukea samalla tavoin kuin muille lain 4 §:ssä tarkoitetuille yksityisille

maanomistajille. Tieto hallintaoikeuden haltijan yritys- ja yhteisötunnuksesta olisi tämän vuoksi tarpeen metsäkeskukselle samoilla perusteilla kuin metsäkeskuksen on katsottu tarvitsevan maanomistajan vastaavaa tunnusta.

Tiedon saaminen maanomistajan, hallinto-oikeuden haltijan sekä kuolinpesän asianhoitajan nimestä ja henkilötunnuksesta auttaisi kohdistamaan yritys- ja yhteisötunnuksen luotettavasti kiinteistön oikeaan omistajaan tai haltijaan. Pelkän kuolinpesän asianhoitajan nimen tai maanomistajan yritys- ja yhteisötunnuksen avulla Verohallinnon tietojen yhdistäminen muilta viranomaisilta saatuihin ja metsäkeskuksen hoitamiin hallintoasioihin liittyviin tietoihin jää jossain määrin epävarmaksi. Esimerkiksi nimen kirjoitusasu, etunimien järjestys tms. voi vaihdella, eikä eri läheistä saatuja tietoja tämän vuoksi pystytä aina liittämään luotettavasti oikeaan henkilöön. Voimassa olevan säännöksen perusteella henkilötunnusten ja maanomistajan sekä hallinto-oikeuden haltijan nimitietojen saaminen Verohallinnolta ei ole mahdollista.

Maanomistajan ja hallinto-oikeuden haltijan toiminnan harjoittamisen oikeudellista muotoa koskeva tieto on tarpeen selvitettyä kestävän metsätalouden rahoituslainsäädäntöön perustuvan tuen myöntämisen edellytyksiä. Voimassa olevan kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain mukaan tukea voidaan myöntää mm. lain 4 §:ssä säädetty edellytykset täyttävälle yhteisölle, yhteenliittymille, kuolinpesille ja säätiöille.

Henkilötunnus sisältyy metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettuihin luonnollista henkilöitä koskeviin asiakastietoihin, joiden käsittelystä metsäkeskuksen tehtävien yhteydessä säädetään saman pykälän 3 momentissa. Metsäkeskukselle annettavaksi esitettäviin tietoihin sisältyy tietoja, jotka ovat verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain nojalla salassa pidettäviä. Tietojen antamisesta on tästä syystä säädettävä erityislaila.

Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain 13 c § ei mahdollista tietojen luovuttamista Verohallinnon tietojärjestelmään avattavan teknisen käyttöyhteyden kautta. Tietojen päivittäminen tapahtuu tästä syystä määräajoin tehtävinä eräajoina. Tekninen käyttöyhteys mahdollistaisi tietojen automaattisen päivittämisen.

Metsäkeskukselle annettaviksi esitettäviä tietoja käytettäisiin metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa. Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan metsäkeskus ei saa harjoittaa liiketoimintaa, jollei muualla laissa toisin säädetä. Lainkohdan yksityiskohtaisten perustelujen (HE 223/2016 vp.) mukaan metsäkeskus ei voisi harjoittaa EU-lainsäädännössä tarkoitettua taloudellista toimintaa. Metsäkeskus ei siten voisi tarjota tavaroita tai palveluja tietyillä markkinoilla. Tehtävät, joissa Verohallinnolta saatavia tietoja metsäkeskuksessa käytettäisiin, eivät siis millään tavalla liittyisi taloudelliseen toimintaan tai toimenpiteeseen, vaan kysymys olisi laissa säädettyjen metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta. Huomattavalta osin tietoja käytettäisiin yleistä tiedonantovelvollisuutta koskevassa verohallinnon päätöksessä (1095/2016) säädetyn metsätalouteen kohdistuvia tukia ja avustuksia koskevan metsäkeskuksen ilmoitusvelvollisuuden hoitamiseksi. Verohallinto on päättänyt tiedonantovelvollisuuden sisällöstä verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) nojalla. Tästä syystä esityksessä katsotaan, että olisi kohtuullista, että metsäkeskus ei joutuisi yksin vastaamaan suoritteiden kustannuksista, vaan että tiedot luovutettaisiin maksutta.

Pykälän 2 momentin mukaan metsäkeskuksella olisi oikeus saada edellä mainitut tiedot maksutta. Tiedot voitaisiin luovuttaa Metsäkeskukselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muutoin sähköisesti.

14 a §. Luovutuksensaajan informointi. Pykälä on uusi ja liittyy ehdotettuun 13 d §:ään, jonka mukaan vastedes ympäristötietoja voitaisiin luovuttaa ilman, että tietopyyntöä on tarpeen perustella. Metsäkeskus vastaa tietojenluovutusten laillisuudesta. Ympäristötietodirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat ympäristötietodirektiivin asettamissa puitteissa tietosuojadirektiivin noudattamisen. Ehdotettu pykälä liittyy kyseiseen velvoitteeseen. Kun on mahdollista yhdistää metsiä kuvaavia ympäristötietoja omistajatietoihin, esityksessä katsotaan, että on tarpeen, että metsäkeskusta velvoitetaan muistuttamaan luovutuksensaajia henkilötietojen suojaa koskevista velvoitteista. Metsäkeskus voi tällöin opastaa luovutuksensaajia perehtymään esimerkiksi tietosuovaltuutetun toimiston internet-sivujen materiaaleihin. Pykälässä tarkoitettu informointivelvoite koskee sekä niitä tilanteita, joissa ympäristötiedot ovat suoraan internetissä saatavilla että niitä tilanteita, joissa joku pyytää tietyllä tavalla yksilöityjä ympäristötietoja. Säännöksellä edistettäisiin henkilötietojen suojaa, luovutuksensaajien oikeusturvaa ja hyvää hallintoa. Samoja perusoikeuksia edistää voimassa olevan lain 13 §:n 4 momentti, jonka mukaan henkilötietojen luovuttamista koskevaan päätökseen on liitettävä tietojen suojaamiseksi tarpeelliset tietojen käytön ehdot ja rajoitukset.

2 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Lakiehdotuksen 13 d § liittyy ympäristötietodirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon ja sitä koskevaan komission perusteltuun lausuntoon. Sen vuoksi laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

3 Suhde perustuslakiin ja sääntämisympäristö

Ehdotetuilla säännöksillä on merkitystä perustuslain 12 §:n 2 momentin julkisuutta ja 10 §:n 1 momentin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Ehdotetut säännökset kytkeytyvät myös perustuslain 21 §:n hyvää hallintoa koskevaan sääntelyyn.

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Perusoikeusuudistuksen esitöissä todetaan, että riittävän julkisuuden takaaminen on edellytys yksilöiden mahdollisuudelle vaikuttaa ja osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja että julkisuus on myös vallankäytön ja viranomaistoiminnan kritiikin ja valvonnan edellytys. Perusoikeusuudistuksen esitöissä todetaan, ettei tallennejulkisuus rajoitu vain asianosaisiin, vaan on luonteeltaan yleisöjulkisuutta. Perusoikeusuudistuksen esitöissä todetaan lisäksi, että tallennejulkisuus on pääsääntö ja että on ilmeistä, että julkisuudesta joudutaan poikkeamaan erilaisten tärkeiden intressien vuoksi. Yksi mainituista esimerkeistä oli yksityisyyden suoja. Samoin esitöissä todettiin, että tallennejulkisuuden kirjaaminen perusoikeudeksi merkitsee sitä, että myös lakiin perustuvat poikkeukset julkisuudesta tulee rajoittaa mahdollisimman vähäisiksi (HE 309/1993 vp, s. 58; ks. myös HE 1/1998 vp, s. 79.).

Henkilötietojen suojasta säädetään perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan tarkemmin lailla. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia mukaan lukien tietojen luovutettavuus sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa (esim. PeVL 3/2009 vp).

Metsätietojärjestelmä on henkilörekisteri. Henkilötietojen luovuttamiseen metsätietojärjestelmästä kopiona tai tulosteena tai sähköisesti sovelletaan julkisuuslain 16 §:n 3 momenttia. Julkisuuslain säännös tarkoittaa käytännössä sitä, että julkisten metsätietojärjestelmän tietojen luovutusta rajoittavat henkilötietojen suojaa koskevat säännökset. Yksi keskeinen henkilötie-

tojen suojaa koskeva henkilötietojen luovutusta koskeva rajoitus on, että luovutettavien henkilötietojen tulee olla tarpeellisia siihen käyttötarkoitukseen, johon ne luovutetaan. Käyttötarkoitussidonnaisuuden tarkoituksena on suojata perustuslain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettua yksityiselämää. Tietojen luovuttamisen laaja sitominen käyttötarkoitukseen merkitsee julkisuusperiaatteen rajoitusta. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että toisen perusoikeuden edistäminen voi olla sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien tallenteiden julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp, PeVL 40/2005 vp ja Pe VL 3/2009).

Ympäristötietojen luovuttaminen

Lakiehdotuksen 13 d § liittyy ympäristötietodirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon. Komissio on antanut Suomelle direktiivin täytäntöönpanosta perustellun lausunnon. Komissio katsoi, ettei metsätietolaki ole yhteensopiva ympäristötietodirektiivin 3 artiklan kanssa, sillä metsätietolain mukaan kaikkia metsätietojärjestelmän sisältämiä tietoja pidetään henkilötietoina riippumatta tietojen tarkemmasta sisällöstä. Komissio totesi, että kaikkia kyseisen tietojärjestelmän tietoja ei voida pitää henkilötietoina, joten ne olisi direktiivin mukaan luovutettava pyytäjälle ympäristötietona ilman, että pyytäjän tarvitsee erikseen perustella, mihin hän tietoja käyttää. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei käyttötarkoitussidonnaisuusvaatimusta voisi ulottaa metsätietojärjestelmän kaikkiin tietoihin.

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut julkisuusperiaatetta ja käyttötarkoitussidonnaisuutta väestötietojärjestelmän osalta. Perustuslakivaliokunta on todennut, että yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan liittyvät näkökohdat ovat keskitettyä ja tietosisällöltään laajaa väestötietojärjestelmää koskevan sääntelyn yhteydessä siinä määrin painavia, että muiden kuin tavanomaisten nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen luovuttamisen sitominen tietojen käyttötarkoitukseen ei ole perustuslain 12 §:n 2 momentin kannalta ongelmallista. Toisaalta valiokunta ei nähnyt perustuslaista johtuvaa estettä laajentaa jossain määrin niiden tietojen alaa, joiden luovuttaminen ei edellytä käyttötarkoituksen selvittämistä (PeVL 3/2009 vp).

Kuten edellä todettiin, perusoikeusudistuksen esitöissä todetaan tallennejulkisuuden olevan pääsääntö ja että on ilmeistä, että tallennejulkisuutta on tarpeen rajoittaa esimerkiksi yksityisyyden suojaan liittyvän säännöksen perusteella. Esityksessä katsotaan, että maanomistajien nimi-, osoite- ja muiden yhteystietojen luovuttaminen samoin kuin henkilötunnuksen luovuttaminen tulisi jatkossakin sitoa tietojen käyttötarkoitukseen. Sen sijaan ympäristötietojen luovutusta siten, etteivät tiedot sisällä maanomistajan nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta, ei ole perusteltua sitoa tietojen käyttötarkoitukseen. Ympäristötiedot kuvaavat nimensä mukaisesti ympäristöä ja ympäristöön liittyviä toimenpiteitä. Metsätietojärjestelmän ympäristötiedot kuvaavat metsäympäristöä ja metsien hoitoa ja käyttöä. Euroopan unionin valtioneuvoston päätösten mukaan luonnolliset henkilöt, jotka omistavat metsää, katsotaan yrityksiksi, koska he harjoittavat taloudellista toimintaa (myyvät puuta markkinoilla). Ammatin- ja elinkeinonharjoittamiseen liittyvät tiedot eivät kerro henkilön henkilökohtaisista oloista. Metsiä sekä metsien hoitoa ja käyttöä kuvaavat tiedot eivät myöskään kuvaa luonnollisen henkilön ominaisuuksia, perhesuhteita tai asumista. Metsiä sekä metsien hoitoa ja käyttöä kuvaavat tiedot ovat sellaista tietoa, joka on kenen tahansa hankittavissa eivätkä sellaisenaan kerro kenenkään henkilökohtaisista oloista. Jokamiehen oikeuden nojalla metsissä voi liikkua vapaasti. Tällöin kuka tahansa voi tehdä havaintoja metsäympäristöstä ja siihen kohdistuvista toimenpiteistä. Edellä olevan perusteella esityksessä katsotaan, ettei metsätietojärjestelmään sisältyvien ympäristötietojen osalta ole kyse yksityisyyden suojan ydinalueeseen kuuluvista seikoista etenkin, kun otetaan huomioon, että nämä tiedot luovutetaan ilman maanomistajien tai muiden luonnollisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta. Lakiehdotuksen 13 d §:ssä pääsääntönä olisi siis tallennejulkisuus. Tallennejulkisuutta

sen sijaan rajoitettaisiin jatkossakin siltä osin kuin kyse olisi luonnollisten henkilöiden nimi-, osoite- ja muista yhteystiedoista taikka henkilötunnuksesta. Näiden tietojen luovuttaminen si-
dottaisiin jatkossakin tietojen käyttötarkoitukseen.

Ympäristötietodirektiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on ympäristötietodirektiivin asettamissa puitteissa varmistettava tietosuojadirektiivin noudattaminen. Tähän liittyen lakiehdotukseen on sisällytetty ympäristötietojen luovutuksensaajia koskeva informointisäännös. Ympäristötiedot on mahdollista yhdistää luonnollisia henkilöitä koskeviin omistus- ja hallintatietoihin. Lakiehdotuksen 14 a §:n mukaan metsäkeskuksen tulisi informoida luovutuksensaajia henkilötietojen suojaan liittyvistä velvoitteista, jos tiedot on tarkoitus yhdistää luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin. Esityksessä katsotaan, että säännös edistää sekä yksityisyyden suojaa että luovutuksensaajien oikeusturvaa. Säännöksen voidaan samalla katsoa edistävän hyvää hallintoa. Tässä mielessä esityksellä on liittymäkohta perustuslain 21 §:ssä asetettuihin oikeusturvaa ja hyvää hallintoa koskeviin vaatimuksiin. Samoja perusoikeuksia edistää voimassa olevan lain 13 §:n 4 momentti, jonka mukaan henkilötietojen luovuttamista koskevaan päätökseen on liitettävä tietojen suojaamiseksi tarpeelliset tietojen käytön ehdot ja rajoitukset.

Ympäristötietodirektiivi on luonteeltaan vähimmäisvaatimukset osoittava säädös. Direktiivin johdanto-osan 24 kohdassa todetaan, että direktiivin säännökset eivät saisi vaikuttaa jäsenvaltioiden oikeuteen pitää voimassa tai ottaa käyttöön toimenpiteitä, jotka mahdollistavat direktiivissä säädettyä laajemmin tietojen saatavuuden. Tästä vähimmäisluonteesta johtuu, että direktiivin soveltamisalaa ei voida supistaa kansallisin lainsäädäntötoimenpitein. Tämän on perustuslakivaliokunta todennut direktiiviehdotusta koskevaa valtioneuvoston kirjelmää käsitellessään (PeVL 1/2001 vp).

Henkilötietojen luovuttaminen

Kuten edellä on jo todettu, perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina ainakin rekisteröinnin tavoitetta, rekisteröitävien henkilötietojen sisältöä, niiden sallittuja käyttötarkoituksia, mukaan luettuna tietojen luovut-tavuus, sekä tietojen säilytysaikaa henkilörekisterissä ja rekisteröidyn oikeusturvaa. Näiden seikkojen sääntelyn lain tasolla tulee lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista (PeVL 25/1998 vp, PeVL 51/2002 vp ja PeVL 3/2014 vp). Lailla säätämisen vaatimus ulottuu myös mahdolli-suuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PeVL 51/2002 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että toisen perusoikeuden edistäminen voi olla sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien tallenteiden julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla erikseen rajoittaa (PeVL 2/2008 vp, PeVL 40/2005 vp ja Pe VL 3/2009). Henkilötietojen luovutus on esityksessä kytketty tietojen käyttö-tarkoitukseen. Metsätietolaissa tai lakiehdotuksessa ei ole nimenomaista säännöstä asiasta, koska käyttötarkoitussidonnaisuudesta säädetään henkilötietolaissa ja henkilötietolain sään-nöksiä on tarkoitus soveltaa metsätietojärjestelmään liittyvään rekisterinpitoon edellä selostet-tuja ympäristötietojen luovutuksia lukuun ottamatta.

Lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentti koskee metsätietojärjestelmän julkisten tietojen luovutta-mista teknisen käyttöyhteyden avulla kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten. Säännös koskee henkilötietojen luovuttamista. Pääsääntöisesti henkilötietojen luovutus tekni-sen käyttöyhteyden avulla on edellyttänyt suostumusta. Lakiehdotuksen 8 §:n 2 momentin mukaan vastedes julkisten henkilötietojen luovutus olisi mahdollista, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää kyseisiä henkilötietoja. Tämä tarkoittaa, että tietojenluovutuspäätöksen tulee perustua henkilötietolais-

sa tai jossain muussa laissa säädettyyn henkilötietojen käsittelyn perusteeseen. Näin ollen henkilötietojen luovutus sidotaan tietojen käyttötarkoitukseen.

Lakiehdotuksen 9 §:n 1 momentti koskee tietojen luovuttamista suoramarkkinointia varten. Säännökseen lisättäisiin maanomistajien yhteystietojen uusia valintaperusteita. Valintaperusteet kytkeytyvät metsävaratietoihin. Valintaperusteet yksilöitäisiin laissa.

Lakiehdotuksen henkilötietojen luovutusta koskevat säännökset olisivat laintasoisia. Esityksessä katsotaan, että laintasoiset säännökset ovat perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla kattavia ja yksityiskohtaisia.

Salassa pidettävien tietojen saaminen Verohallinnolta

Suomen metsäkeskuksella on verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin sisältyvien salassapitosäännösten estämättä oikeus pyynnöstä saada Verohallinnolle ilmoitettu kuolinpesän asianhoitajan nimi- ja yhteystieto sekä maanomistajan yritys- ja yhteisötunnus. Esityksen mukaan (lakiehdotus 13 d §) metsäkeskuksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä Verohallinnolta julkisten hallintotehtävien hoitamista varten kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot; maanomistajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto maanomistajan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta; kiinteistön hallintaoikeuden haltijan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto hallintaoikeuden haltijan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta; kiinteistön yhteisomistajien muodostaman verotusyhtymän yritys- ja yhteisötunnus; sekä puolisoiden yhdessä harjoittamaan metsätalouteen kuuluvan kiinteistön osalta puolisoiden yhteinen yritys- ja yhteisötunnus. Mainitut tiedot voitaisiin luovuttaa Metsäkeskukselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muutoin sähköisesti.

Ehdotetussa pykälässä mainitut tiedot ovat salassa pidettäviä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain mukaan. Salassa pidettävien tietojen luovutuksesta on säädettävä lailla. Esityksen mukaan metsäkeskuksella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä saada kyseiset tiedot julkisen hallintotehtävän hoitamista varten. Suomen metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisen kannalta on välttämätöntä, että metsäkeskus saa Verohallinnolta kyseiset tiedot käyttöönsä.

Johtopäätös

Edellä kerrotun perusteella laki voidaan hallituksen käsityksen mukaan säätää tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) 10 ja 12 §, sellaisena kuin niistä on 10 § laissa 1327/2016,
muutetaan 1 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §:n 2 momentti sekä 9 ja 13 a—13 c §,
sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 2 momentti ja 13 b § laissa 110/2016, 13 a § laissa 468/2012 ja 13 c § laissa 1327/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 13 d, 13 e ja 14 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään Suomen metsäkeskuksen, jäljempänä *metsäkeskus*, henkilötietoja sisältävästä metsätietojärjestelmästä ja siinä olevien tietojen käsittelystä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999) sekä tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetua lakia (621/1999).

7 §

Tietojen virheettömyys

Metsävaratietoja päivitetään metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten perusteella. Lisäksi metsävaratietoja voidaan päivittää muidenkin metsäkeskukselle toimitettujen tietojen perusteella, jos tiedot eivät metsäkeskuksen arvion mukaan sisällä olennaisia puutteita, virheitä tai väärintulkintoja. Siitä poiketen, mitä 6 §:ssä säädetään rekisterinpitoon liittyvistä vastuista, rekisterinpitäjä ei vastaa näiden tietojen virheettömyydestä. Jos rekisterinpitoon liittyviä tehtäviä hoitava metsäkeskuksen toimihenkilö on tarkastanut näiden tietojen oikeellisuuden maastossa, sovelletaan kuitenkin, mitä 6 § 1 momentissa säädetään.

8 §

Julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

9 §

Tietojen luovuttaminen suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia varten, ellei maanomistaja ole sitä kieltänyt. Maanomistajan yhteystietojen valintaperusteena voidaan käyttää henkilön osoitetta, kotikuntaa, ikää, sukupuolta, äidin- tai asiointikieltä ja tietoa siitä, minkä ajan kiinteistö on ollut henkilön omistuksessa tai hallinnassa. Lisäksi yhteystietojen valintaperusteena voidaan käyttää tilan tai muun alueen pinta-alaa, sijaintia, pääpuulajia, puuston keskitilavuutta sekä metsänhoitotöitä ja hakkuita koskevia toimenpide-ehdotuksia ja näiden toimenpiteiden ajoitusta. Luovutettavat tiedot voidaan ryhmitellä valintaperusteiden mukaan.

Tietojen luovuttaminen on sallittua vain siltä osin kuin tiedot ovat tarpeellisia ilmoitettuun markkinointitarkoitukseen. Tietojen luovuttaminen ei ole sallittua sähköisen viestinnän avulla tapahtuvaan suoramarkkinointiin, elleivät tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 24 luvussa säädetty edellytykset täyty.

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa mielipide- ja markkinatutkimukseen taikka muihin näihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin, jos henkilötietolain 19 §:ssä säädetty tietojen käsittelyn edellytykset täyttyvät.

13 a §

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen

Teknisen käyttöyhteyden avaamiseen sovelletaan 13 §:ssä säädettyä menettelyä.

Tekninen käyttöyhteys voidaan avata, jos rekisterinpitäjä on päätöksellään rekisteröinyt luovutuksensaajan metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi ja hyväksynyt luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen. Päätökseen tulee liittää ehto, jonka mukaan luovutuksensaaja on velvollinen ilmoittamaan metsäkeskukselle harjoittamansa elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan lopettamisesta tai muusta seikasta, jolla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.

Rekisteröinti tulee peruuttaa, jos luovutuksensaaja ei noudata rekisteröintiä koskevaan päätökseen liitettyjä ehtoja tai rajoituksia.

13 b §

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen suostumuksen perusteella

Tekninen käyttöyhteys voidaan avata tekemättä erillistä päätöstä luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä, jos maanomistaja on antanut suostumuksensa metsäkeskuksen tarjoamassa sähköisessä palvelussa. Metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi rekisteröintiin sovelletaan, mitä 13 a §:ssä säädetään.

Rekisterinpitäjän tulee huolehtia siitä, että maanomistaja saa ennen suostumuksen antamista tiedot luovutuksensaajalle asetetuista tietojen käyttöä koskevista ehdoista ja rajoituksista, suostumuksen peruuttamistavasta ja muista maanomistajan oikeuksien käyttämiseksi tarpeellisista seikoista.

13 c §

Luovutettujen tietojen käyttö

Metsätietojärjestelmästä luovutettuja tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen sivulliselle vain, jos siitä säädetään laissa tai siihen on maanomistajan suostumus taikka jos metsäkeskus on tietojen luovuttamista koskevassa päätöksessään antanut siihen nimenomaisen luvan. Metsäkeskus ei saa antaa lupaa metsätietojärjestelmän alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan tietojen käsittelyyn.

13 d §

Ympäristötiedon luovuttaminen

Metsätietojärjestelmästä saa antaa ympäristötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Ympäristötiedot voidaan tällöin luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Ympäristötiedoilla tarkoitetaan

1) metsiä ja muuta ympäristöä ja sen osa-alueita koskevia tietoja sekä tietoja tekijöistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin;

2) niitä suunnitelmia, sopimuksia sekä tietoja hallinnollisista ja muista toimenpiteistä ja toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa metsiin ja muuhun ympäristöön, niiden osa-alueisiin ja tekijöihin;

3) tietoja 2 kohdassa tarkoitettuihin suunnitelmiin, sopimuksiin sekä hallinnollisiin ja muihin toimenpiteisiin ja toimiin liittyvistä kustannushyöty- ja muista taloudellisista analyyseistä ja oletuksista sekä

4) tietoja kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta siltä osin kuin niihin vaikuttavat ympäristön osa-alueiden tila tai 2 kohdassa mainitut suunnitelmat, sopimukset taikka hallinnolliset ja muut toimenpiteet ja toimet.

Tiedon pyytäjän ei tarvitse perustella pyyntöään. Tällöin pyydettyjä ympäristötietoja ei saa yksilöidä luonnollisen henkilön nimen, osoitteen, muun yhteystiedon tai henkilötunnuksen perusteella. Sillä, jolle on avattu tekninen käyttöyhteys metsätietojärjestelmään maanomistajan suostumuksen perusteella, on oikeus luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja ympäristötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen sivulliselle.

13 e §

Tietojen saaminen Verohallinnolta

Metsäkeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä Verohallinnolta julkisten hallintotehtävien hoitamista varten seuraavat tiedot:

1) kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot
2) maanomistajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto maanomistajan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta

3) kiinteistön hallintaoikeuden haltijan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto hallintaoikeuden haltijan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta

4) kiinteistön yhteisomistajien muodostaman verotusyhtymän yritys- ja yhteisötunnus; sekä

5) puolisoiden yhdessä harjoittamaan metsätalouteen kuuluvan kiinteistön osalta puolisoiden yhteinen yritys- ja yhteisötunnus.

Metsäkeskuksella on oikeus saada edellä mainitut tiedot maksutta. Tiedot voidaan luovuttaa Metsäkeskukselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muutoin sähköisesti.

HE 170/2017 vp

14 a §

Luovutuksensaajan informointi

Luovutettaessa ympäristötietoja 13 d §:n nojalla luovutuksensaajaa tulee informoida siitä, että henkilötietojen suojaa koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi, jos ympäristötietoja yhdistetään luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 2 päivänä marraskuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Laki**Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annetun lain (419/2011) 10 ja 12 §, sellaisena kuin niistä on 10 § laissa 1327/2016,
muutetaan 1 §, 7 §:n 3 momentti, 8 §:n 2 momentti sekä 9 ja 13 a—13 c §, sellaisina kuin niistä ovat 8 §:n 2 momentti ja 13 b § laissa 110/2016, 13 a § laissa 468/2012 ja 13 c § laissa 1327/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 13 d, 13 e ja 14 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala**Lain soveltamisala*

Tässä laissa säädetään Suomen metsäkeskuksen, jäljempänä *metsäkeskus*, henkilötietoja sisältävästä metsätietojärjestelmästä ja siinä olevien tietojen käsittelystä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999). Tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen sovelletaan, mitä viranomaisesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Tässä laissa säädetään Suomen metsäkeskuksen, jäljempänä *metsäkeskus*, henkilötietoja sisältävästä metsätietojärjestelmästä ja siinä olevien tietojen käsittelystä. Jollei tässä laissa toisin säädetä, sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn henkilötietolakia (523/1999) *sekä tietojen ja asiakirjojen julkisuuteen ja niiden luovuttamiseen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999)*.

7 §

7 §

*Tietojen virheettömyys**Tietojen virheettömyys*

Metsävaratietoja päivitetään metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten sekä maanomistajan tai hänen valtuuttamansa metsäkeskukselle toimittamien tietojen perusteella. Siitä poiketen, mitä 6 §:ssä säädetään rekisterinpitoon liittyvistä vastuista, rekisterinpitäjä ei vastaa näiden tietojen virheettömyydestä. Jos rekisterinpitoon liittyviä tehtäviä hoitava metsäkeskuksen toimihenkilö on tarkastanut näiden tietojen oikeellisuuden maastossa, sovelletaan kuitenkin, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään.

Metsävaratietoja päivitetään metsäkeskuksen hallintoasioiden hoitamisen yhteydessä saatujen hakemusten ja ilmoitusten *perusteella*. *Lisäksi metsävaratietoja voidaan päivittää muidenkin metsäkeskukselle toimitettujen tietojen perusteella, jos tiedot eivät metsäkeskuksen arvion mukaan sisällä olennaisia puutteita, virheitä tai väärintulkintoja*. Siitä poiketen, mitä 6 §:ssä säädetään rekisterinpitoon liittyvistä vastuista, rekisterinpitäjä ei vastaa näiden tietojen virheettömyydestä. Jos rekisterinpitoon liittyviä tehtäviä hoitava metsäkeskuksen toimihenkilö on tarkastanut

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos maanomistaja on antanut siihen suostumuksen. Luoton myöntämistä ja luoton valvontaa varten tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla myös ilman maanomistajan suostumusta.

9 §

Tietojen luovuttaminen suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia varten, ellei maanomistaja ole sitä kieltänyt. Maanomistajan yhteystietojen valintaperusteena voidaan käyttää henkilön osoitetta, kotikuntaa, ikää, sukupuolta, äidintai asiointikieltä tai tietoa siitä, minkä ajan kiinteistö on ollut henkilön omistuksessa tai hallinnassa, taikka tilan sijaintia tai metsänhoitotoita ja hakkuita koskevia toimenpideehtouksia ja näiden toimenpiteiden ajoitusta. Luovutettavat tiedot voidaan ryhmitellä valintaperusteiden mukaan.

Maanomistajan yhteystiedot sekä metsäva-ratiedot ja niiden sijaintitiedot voidaan luovuttaa metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia varten, jos maanomistaja on siihen antanut suostumuksen. Tietojen luovutus edellyttää maanomistajan suostumusta myös silloin, jos tiedot luovutetaan ilman yhteys-tietoja, jos sijaintitietojen perusteella on selvitettävissä, kenen maanomistajan kiinteis-

näiden tietojen oikeellisuuden maastossa, so-velletaan kuitenkin, mitä 6 § 1 momentissa säädetään.

8 §

Julkisten tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Tietojärjestelmän julkisia tietoja voidaan teknisen käyttöyhteyden avulla luovuttaa metsätalouteen liittyvää kaupallista tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallet-taa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

9 §

Tietojen luovuttaminen suoramarkkinointia ja muita osoitteellisia lähetyksiä varten

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa metsätalouteen liittyvää suoramarkkinointia varten, ellei maanomistaja ole sitä kieltänyt. Maanomistajan yhteystietojen valintaperusteena voidaan käyttää henkilön osoitetta, kotikuntaa, ikää, sukupuolta, äidintai asiointikieltä ja tietoa siitä, minkä ajan kiinteistö on ollut henkilön omistuksessa tai hallinnassa. Lisäksi yhteystietojen valintape-rusteena voidaan käyttää tilan tai muun alu-teen pinta-alaa, sijaintia, pääpuulajia, puus-ton keskitilavuutta sekä metsänhoitotoita ja hakkuita koskevia toimenpide-ehdotuksia ja näiden toimenpiteiden ajoitusta. Luovutetta-vat tiedot voidaan ryhmitellä valintaperusteiden mukaan.

Tietojen luovuttaminen on sallittua vain sil-tä osin kuin tiedot ovat tarpeellisia ilmoitet-tuun markkinointitarkoitukseen. Tietojen luovuttaminen ei ole sallittua sähköisen viestin-nän avulla tapahtuvaan suoramarkkinointiin, elleivät tietoyhteiskuntakaaren (917/2014) 24 luvussa säädetty edellytykset täyty.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

töön tiedot liittyvät.

Tietojen luovuttaminen on 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa sallittua vain siltä osin kuin tiedot ovat tarpeellisia ilmoitettuun markkinointitarkoitukseen. Tietojen luovuttaminen 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ei ole sallittua sähköisen viestinnän avulla tapahtuvaan suoramarkkinointiin, elleivät sähköisen viestinnän tietosuojalain (516/2004) 7 luvussa säädetyt edellytykset täyty.

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa mielipide- ja markkinatutkimukseen taikka muihin näihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin, jos henkilötietolain 19 §:ssä säädetyt tietojen käsittelyn edellytykset täyttyvät.

Maanomistajan yhteystiedot voidaan luovuttaa mielipide- ja markkinatutkimukseen taikka muihin näihin rinnastettaviin osoitteellisiin lähetyksiin, jos henkilötietolain 19 §:ssä säädetyt tietojen käsittelyn edellytykset täyttyvät.

10 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen eräissä liiketoimintaan liittyvissä tapauksissa

Poiketen siitä, mitä henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään, tietojärjestelmän tietoja ei saa luovuttaa jäsenyyden perusteella sellaiselle yhteisölle, joka harjoittaa liiketoimintaa.

12 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen kaukokartoitusaineistojen puustotulkintaa varten

Koalaa koskevia tietoja voidaan luovuttaa kaukokartoitusaineistojen puustotulkintaa varten. Tietojen luovuttamisen edellytyksenä on, että niitä käytetään vain sellaisten metsien puustotulkinnassa, joita koskevien tietojen käsittelyyn luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus.

13 a §

13 a §

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen

Teknisen käyttöyhteyden avaamiseen sovelletaan 13 §:ssä säädettyä menettelyä.

Tekninen käyttöyhteys voidaan avata te-

Teknisen käyttöyhteyden avaamiseen sovelletaan 13 §:ssä säädettyä menettelyä.

Tekninen käyttöyhteys voidaan avata, jos

Voimassa oleva laki

kemättä 13 §:ssä tarkoitettua tietojenluovutus päätöstä, jos maanomistaja on antanut suostumuksensa metsäkeskuksen tarjoamassa sähköisessä palvelussa. Edellytyksenä on lisäksi, että rekisterinpitäjä on päätöksellään rekisteröinyt luovutuksensaajan metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi. Luovutuksensaajan rekisteröintiä koskevaan menettelyyn sovelletaan, mitä 13 §:ssä säädetään tietojen luovuttamista koskevasta menettelystä. Rekisteröintiä koskevaan päätökseen tulee liittää ehto, jonka mukaan luovutuksensaaja on velvollinen ilmoittamaan metsäkeskukselle harjoittamansa elinkeinotoiminnan lopettamisesta tai muusta seikasta, jolla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.

Sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, tekninen käyttöyhteys voidaan avata, jos rekisterinpitäjä on tehnyt 13 §:ssä tarkoitetun tietojen luovuttamista koskevan päätöksen maanomistajan allekirjoittaman kirjallisen suostumuksen perusteella ja tämän pykälän 2 momentissa tarkoitetun päätöksen luovutuksensaajan rekisteröinnistä metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi.

Rekisterinpitäjän tulee huolehtia siitä, että maanomistaja saa ennen suostumuksen antamista tiedot luovutuksensaajalle asetetuista tietojen käyttöä koskevista ehdoista ja rajoituksista, suostumuksen peruuttamistavasta ja muista maanomistajan oikeuksien käyttämiseksi tarpeellisista seikoista.

Rekisteröinti tulee peruuttaa, jos luovutuksensaaja ei noudata rekisteröintiä koskevaan päätökseen liitettyjä ehtoja tai rajoituksia.

13 b §

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen suostumuksen perusteella

Metsätietojärjestelmästä luovutettuja tietoja saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen tai muuten antaa sivulliselle vain, jos siitä on säädetty laissa tai jos metsäkeskus on tietojen luovuttamista koskevassa päätöksessään antanut siihen nimenomaisen luvan. Metsäkeskus ei saa antaa lupaa metsätietojär-

Ehdotus

rekisterinpitäjä on päätöksellään rekisteröinyt luovutuksensaajan metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi ja hyväksynyt luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen. Päätökseen tulee liittää ehto, jonka mukaan luovutuksensaaja on velvollinen ilmoittamaan metsäkeskukselle harjoittamansa elinkeinotoiminnan tai muun toiminnan lopettamisesta tai muusta seikasta, jolla on merkitystä arvioitaessa luovutuksensaajan oikeutta käsitellä henkilötietoja.

Rekisteröinti tulee peruuttaa, jos luovutuksensaaja ei noudata rekisteröintiä koskevaan päätökseen liitettyjä ehtoja tai rajoituksia.

13 b §

Teknisen käyttöyhteyden avaaminen suostumuksen perusteella

Tekninen käyttöyhteys voidaan avata tekemättä erillistä päätöstä luovutuksensaajan ilmoittaman henkilötietojen käsittelyn perusteen hyväksymisestä, jos maanomistaja on antanut suostumuksensa metsäkeskuksen tarjoamassa sähköisessä palvelussa. Metsäkeskuksen sähköisen palvelun käyttäjäksi rekisteröintiin sovelletaan, mitä 13 a §:ssä sääde-

Voimassa oleva laki

jestelmän alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan tietojen käsittelyyn.

13 c §

Luovutettujen tietojen käyttö

Metsäkeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä saada julkisten hallintotehtävien hoitamista varten Verohallinnolle ilmoitettu kuolinpesän asianhoitajan nimi- ja yhteystieto sekä maanomistajan yritys- ja yhteisötunnus.

Ehdotus

tään.

Rekisterinpitäjän tulee huolehtia siitä, että maanomistaja saa ennen suostumuksen antamista tiedot luovutuksensaajalle asetetuista tietojen käyttöä koskevista ehdoista ja rajoituksista, suostumuksen peruuttamistavasta ja muista maanomistajan oikeuksien käyttämiseksi tarpeellisista seikoista.

13 c §

Luovutettujen tietojen käyttö

Metsätietojärjestelmästä luovutettuja tietoa saa käyttää vain siihen käyttötarkoitukseen, johon ne on luovutettu. Tiedot saa luovuttaa edelleen sivulliselle vain, jos siitä säädetään laissa tai siihen on maanomistajan suostumus taikka jos metsäkeskuksen suostumusta koskevassa päätöksessään antanut siihen nimenomaisen luvan. Metsäkeskus ei saa antaa lupaa metsätietojärjestelmän alkuperäisestä käyttötarkoituksesta poikkeavaan tietojen käsittelyyn.

13 d §

Ympäristötiedon luovuttaminen

Metsätietojärjestelmästä saa antaa ympäristötietoja sisältävän kopion tai tulosteen tai sen tiedot sähköisessä muodossa, jollei salassapitosäännöksistä muuta johdu. Ympäristötiedot voidaan tällöin luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla. Ympäristötiedoilla tarkoitetaan

1) metsiä ja muuta ympäristöä ja sen osaluueita koskevia tietoja sekä tietoja tekijöistä, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa ympäristön osa-alueisiin;

2) niitä suunnitelmia, sopimuksia sekä tietoja hallinnollisista ja muista toimenpiteistä ja toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa metsiin ja muuhun ympäristöön, niiden osa-alueisiin ja tekijöihin;

3) tietoja 2 kohdassa tarkoitettuihin suunnitelmiin, sopimuksiin sekä hallinnollisiin ja muihin toimenpiteisiin ja toimiin liittyvistä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kustannushyöty- ja muista taloudellisista analyyseistä ja oletuksista sekä

4) tietoja kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta siltä osin kuin niihin vaikuttavat ympäristön osa-alueiden tila tai 2 kohdassa mainitut suunnitelmat, sopimukset taikka hallinnolliset ja muut toimenpiteet ja toimet.

Tiedon pyytäjän ei tarvitse perustella pyyntöään. Tällöin pyydettyjä ympäristötietoja ei saa yksilöidä luonnollisen henkilön nimen, osoitteen, muun yhteystiedon tai henkilötunnuksen perusteella. Sillä, jolle on avattu tekninen käyttöyhteys metsätietojärjestelmään maanomistajan suostumuksen perusteella, on oikeus luovuttaa 1 momentissa tarkoitettuja ympäristötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla edelleen sivulliselle.

13 e §

Tietojen saaminen Verohallinnolta

Metsäkeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada pyynnöstä Verohallinnolta julkisten hallintotehtävien hoitamista varten seuraavat tiedot:

1) kuolinpesän asianhoitajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä yhteystiedot

2) maanomistajan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto maanomistajan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta

3) kiinteistön hallintaoikeuden haltijan nimi, henkilötunnus, yritys- ja yhteisötunnus sekä tieto hallintaoikeuden haltijan harjoittaman toiminnan oikeudellisesta muodosta

4) kiinteistön yhteisomistajien muodostaman verotusyhtymän yritys- ja yhteisötunnus; sekä

5) puolisoiden yhdessä harjoittamaan metsätalouteen kuuluvan kiinteistön osalta puolisojen yhteinen yritys- ja yhteisötunnus.

Metsäkeskuksella on oikeus saada edellä mainitut tiedot maksutta. Tiedot voidaan luovuttaa Metsäkeskukselle teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai muutoin sähköisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

14 a §

Luovutuksensaajan informointi

Luovutettaessa ympäristötietoja 13 d §:n nojalla luovutuksensaajaa tulee informoida siitä, että henkilötietojen suoja koskevat säännökset tulevat sovellettaviksi, jos ympäristötietoja yhdistetään luonnollisia henkilöitä koskeviin tietoihin.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20*
